

Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen

ITSEILMAISUN TUKEMINEN SATULIIKUNNAN KEINAIN

Satuliikuntatuokiot 6-7 -vuotiaille lapsille

ITSEILMAISUN TUKEMINEN SATULIIKUNNAN KEINAIN

Satuliikuntatuokiot 6-7 -vuotiaille lapsille

Hanna Kangasharju
Noora Sarajärvi
Piia Seppänen
Syksy 2017
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan tutkinto-ohjelma

Tekijät: Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen
Opinnäytetyön nimi: Itseilmaisun tukeminen satuliikunnan keinoin - Satuliikuntatuokiot 6-7 -vuoti-
ailla lapsille
Työn ohjaajat: Markku Koivisto & Päivi Tervasoja
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2017 Sivumäärä: 43 + 24

Opinnäytetyömme aihe muotoutui kiinnostuksestamme liikuntaa kohtaan sekä yhteistyökumppanimme esittämästä toiveesta toteuttaa lapsille draamaa sisältäviä toimintatuokioita. Satuliikunta valikoitui hyväksi yhdistelmäksi näistä kahdesta. Aiheemme on ajankohtainen lasten liikuntasuosituksen muuttumisen takia ja halusimme tukea työllämme niiden toteutumista. Opinnäytetyömme pää tavoitteena oli tukea lasten itseilmaisua satuliikunnan keinoin. Pyrimme tähän pienempien lyhyen aikavälin tavoitteiden sekä toimintatuokioiden osatavoitteiden avulla.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen. Suunnittelimme ja toteutimme satuliikuntatuokioita 6-7 -vuotiaille lapsille eräässä oululaisessa päiväkodissa. Suunnittelimme kahdeksan kokonaisuuden, joka perustui itse keksimäämme tarinaan Satumetsän eläimistä. Ohjasimme tuokiot lapsille päiväkodin liikuntasalissa. Kaikkiin tuokioihin sisältyi aloitusleikki, satuliikuntaosuus sekä loppuren-
tous.

Toimintatuokiot pohjautuivat laatimaamme tietoperustaan, joka muodostui alan ammattikirjallisuudesta sekä internet-julkaisuista. Opinnäytetyömme tietoperusta sisältää käsitteet varhaiskasvatus, itseilmaisus, satuliikunta, pienryhmätoiminta ja pienryhmän ohjaaminen sekä lapsen fyysinen kehitys 6-7 -vuotiaana. Kysyimme lapsilta sekä tuokioita seuranneelta lastentarhanopettajalta palautetta jokaisen tuokion jälkeen. Saamamme palautteen perusteella arvioimme ja pohdimme muun muassa toimintatuokioiden sisältöä sekä onnistumista.

Luomaamme satuliikuntapakettia voi hyödyntää jatkossa käyttäen siitä osia tai lisäten sen jatkokertomukseksi omaan toimintaansa. Tuokioiden sisältöjä on myös helppo kehittää ryhmän tarpeisiin ja taitotasoon sopiviksi.

Asiasanat: varhaiskasvatus, itseilmaisus, satuliikunta, pienryhmätoiminta, lapsen fyysinen kehitys.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Social Services

Authors: Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen

Title of thesis: Supporting self-expression by means of fairy tale movement among 6-7-year-old children

Supervisors: Markku Koivisto & Päivi Tervasoff

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2017 Number of pages: 43 + 24

The topic for our thesis took shape from our interest in physical education and our cooperation partner's wish of drama. We thought that fairy tale movement would be a good combination of both. Our topic is current because of the recently changed movement recommendations for children and we wanted to support them being fulfilled with our thesis. The main goal of our thesis was to support the self-expression of children by means of fairy tale movement. We pursued our main goal with smaller short-term goals and every session's own goals.

Our thesis is functional. We planned and executed fairy tale movement sessions for children aged 6-7 years. Our cooperation partner was a kindergarten located in Oulu and the realization of the activities took place in their gym. We planned totally 8 fairy tale movement sessions which were directed to the children and which were based on a story that we created about the animals living in a Fairy tale forest. All sessions included a warm-up play, fairy tale movement activities and a relaxation exercise in the end.

All the fairy tale movement sessions were grounded on theoretical background that was molded from professional literature and internet publications of our field. Our theoretical background consisted of concepts about early childhood education, self-expression, fairy tale movement, small group activities, directing a small group and physical development of 6-7-year-olds. After every session, we asked feedback from the children and a kindergarten teacher who was present during the session. We based our evaluations and speculations about the success and contents of the sessions on the feedback we gathered from the children and the kindergarten teacher.

The ready-made package of fairy tale movement or parts of it can be utilized by all professionals working in kindergartens. The content of the sessions can also be easily developed depending on the needs and capability of a certain group of children.

Keywords: early childhood education, self-expression, fairy tale movement, small group activity, physical development of a child.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	ITSEILMAISUA TUKEMAAN	8
2.1	Varhaiskasvatus	8
2.2	Itseilmaisuus	10
2.3	Satuliikunta	11
2.4	Pienryhmätoiminta ja pienryhmän ohjaaminen	12
2.5	Lapsen fyysinen kehitys 6-7 -vuotiaana	14
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	16
3.1	Kohderyhmät	16
3.2	Tarkoitus ja tavoitteet	17
3.3	Toiminnan suunnittelu	18
4	SATUMETSÄN ELÄIMET	20
4.1	Tutustuminen	20
4.2	Jäätanssi	21
4.3	Matka kotimetsään	22
4.4	Jääkuningatar	23
4.5	Majanrakennus	24
4.6	Luminen lakana	25
4.7	Revontulitanssi	26
4.8	Kilpailu metsän herruudesta	27
5	ARVIOINTI	29
5.1	Yhteistyökumppanin palaute	29
5.2	Lasten palaute	30
5.3	Itsearviointi	33
5.4	Yhteenveto	34
6	POHDINTA	37
6.1	Eettisyys ja luotettavuus	39
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	44

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme käsittelee 6-7 -vuotiaiden lasten itseilmaisun tukemista satuliikunnan avulla. Halusimme tukea lasten itseilmaisua, joka antaa lapselle turvallisen mahdollisuuden jakaa sisäistä maailmaansa. Lapsen saadessa ilmaista itseään vapaasti mahdollistuu myös vuorovaikutus aikuisen kanssa. (Pääjoki 2016, 114.) Opinnäytetyömme aihe muotoutui yhteistyöpäiväkotimme toiveesta mahdollistaa lapsille draamaan liittyviä toimintatuokioita sekä omasta kiinnostuksestamme liikuntaan. Satuliikunnassa yhdistyvät sekä monipuolinen liikkuminen että draama, joten se oli luonnollinen valinta opinnäytetyömme aiheeksi.

Lasten liikunnan määrään ja laatuun on alettu kiinnittää entistä enemmän huomiota. Uusimpien tutkimustulosten mukaan lapset liikkuvat suotuisan kehityksensä ja terveytensä kannalta liian vähän. (Pönkkö & Sääkslahti 2016, 138.) Tämän vuoksi alle kouluikäisten lasten liikuntasuositukset ovat uudistuneet. Tavoitteena uusissa liikuntasuosituksissa on kolme tuntia liikuntaa päivässä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016.) Tällä opinnäytetyöllämme halusimme tukea lasten liikunnan määrää, joka on vähentynyt nykypäivänä sekä uudistuneiden liikuntasuosituksen toteutumista.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen ja se toteutettiin oululaisen yhteistyöpäiväkotimme 6-7 -vuotiaiden esikouluryhmässä. Ryhmän sisällä lapset oli jaettu kahteen pienryhmään, joista opinnäytetyömme toteutukseen osallistui toinen ryhmä. Pienryhmässä oli 11 lasta. Opinnäytetyömme toteutus tapahtui kahdeksalla toimintatuokiolla. Kaikki toimintatuokiot liittyivät tarinaan, jonka olimme suunnitelleet ja kirjoittaneet etukäteen. Jokaisella toimintatuokiolla oli oma aiheensa, jonka pohjalta lapset saivat liikkua luovuuttaan käyttäen. Luovan liikunnan avulla tuimme muun muassa lasten kehollista itseilmaisua, motorista kehitystä ja sosiaalisia suhteita.

Opinnäytetyömme päätavoitteena on tukea lasten itseilmaisua satuliikunnan keinoin. Tämä tapahtui opinnäytetyömme toiminnallisella osiolla, jossa satuliikunta oli keskiössä. Satuliikunta on yksi luovan liikunnan muodoista. Luova liikunta on seikkailu liikkeen lukemattomien mahdollisuuksien maastossa. Erilaiseen luovaan liikuntaan lapsi tarvitsee tilaa ympärilleen sekä struktuurin, joka auttaa häntä valitsemaan erilaisista vaihtoehdoista ja kehittämään ideoitaan eteenpäin. (Anttila 2009, 18-19.) Lapsi voi satuliikunnassa etsiä erilaisia rooleja liikuntaan mukaan. Satuliikunta onkin erityisen hyvä tapa lapselle ilmaista itseään. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 218-219.)

Omat tavoitteemme opinnäytetyöprosessissa määrittyivät pitkälti sosiaalialan ammattikorkeakoulujen uusien kompetenssien pohjalta. Näitä ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. (Oulun ammattikorkeakoulu 2016, viitattu 14.12.2016.) Näistä työssämme tärkeimpinä nousivat esiin asiakastyön osaaminen sekä sosiaalialan eettinen osaaminen, joihin liittyivät myös omat konkreettisemmat tavoitteemme.

2 ITSEILMAISUA TUKEMAAN

Tässä luvussa käsittelemme opinnäytetyömme oleellisia käsitteitä. Niiden avaamisessa keskitymme aiheemme kannalta tärkeimpiin näkökulmiin ja sisältöihin. Näitä käsitteitä ovat varhaiskasvatus, itseilmaisu, satuliikunta, pienryhmätoiminta ja pienryhmän ohjaaminen sekä lapsen fyysinen kehitys 6-7 -vuotiaana. Varhaiskasvatuksen käsite on erittäin laaja, joten avaamme sitä eri lähteitä ja määritelmiä käyttäen sekä varhaiskasvatuslakiin tukeutumalla. Itseilmaisun käsitteen yhteydessä käsittelemme erilaisia piirteitä ja osa-alueita, joita siihen kuuluu, koska lasten itseilmaisu voi olla hyvinkin moninaista heidän vielä tutustuessa itseensä ja ympäröivään maailmaan. Satuliikuntaan olemme sisällyttäneet myös yläkäsitteen luova liikunta, ja käsittelemme näitä yhdessä, huomioiden erinäisiä seikkoja niihin liittyen. Pienryhmätoiminta ja pienryhmän ohjaaminen -osiossa käsittelemme sekä pienryhmän ohjaamista esimerkiksi toimintatuokion sujumisen ja tavoitteiden kannalta, että pienryhmätoiminnan pedagogiikkaa. Lopuksi avaamme vielä 6-7 -vuotiaan lapsen fyysistä kehitystä.

2.1 Varhaiskasvatus

Opetushallituksen määrittämässä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatuksen käsite on määritelty lasten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistäväksi yhteiskunnalliseksi palveluksi, joka ehkäisee myös syrjäytymistä. Sen tehtäviin kuuluu lasten kokonaisvaltaisen kasvun, oppimisen ja kehityksen edistäminen yhteistyössä huoltajien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 14.) Opetus- ja kulttuuriministeriö taas määrittelee varhaiskasvatuksen koostuvan kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamasta kokonaisuudesta. Näiden tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, viitattu 16.9.2016.)

Varhaiskasvatuslain mukaan jokaisella lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen, joko päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Lapsen osallistumisesta varhaiskasvatukseen päättää kuitenkin huoltaja. (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36.) Varhaiskasvatus kuuluu jokaiselle alle kouluikäiselle lapselle, ja sitä voidaan järjestää päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä erilaisissa kerho- ja leikkitoiminoissa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, viitattu 16.9.2016). Varhaiskasvatus vastaa omalta

osaltaan lasten hyvinvoinnista, sekä tukee ja täydentää kotien kasvatustoimintaa ensisijaisen vastuun lasten kasvatuksesta ollessa huoltajilla. Varhaiskasvatuksessa lasten oppimat tiedot ja taidot tukevat heidän aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa ja vahvistavat osallisuutta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8.)

Varhaiskasvatuksen sisällöllisen kehittämisen ja ohjauksen väline on varhaiskasvatussuunnitelma (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, viitattu 16.9.2016). Opetushallituksen määritelmä varhaiskasvatuksen sisällöstä on valtakunnallinen, ja paikalliset toimijat toteuttavat varhaiskasvatussuunnitelmansa ja varhaiskasvatuksensa siihen perustuen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 8). Varhaiskasvatusturva lakia turvaa lapsen oikeuden saada varhaiskasvatuksessa tavoitteellista ja suunnitelmallista opetusta, hoitoa sekä kasvatusta. Päiväkodissa ja perhepäivähoidossa on laadittava jokaiselle lapselle näiden tavoitteiden toteuttamiseksi varhaiskasvatussuunnitelma, jonka lähtökohtana on lapsen tarpeet ja etu. Suunnitelma laaditaan yhdessä huoltajan kanssa, ja siihen kirjattavat tavoitteet ovat pohja pedagogiselle toiminnalle. (Varhaiskasvatusturvalaki 19.1.1973/36.)

Oulun kaupungilla varhaiskasvatuksen tehtävänä on luoda vakaa pohja lasten hyvinvointia ja terveyttä arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhteistyössä huoltajien kanssa. Lasten innostaminen monipuoliseen liikkumiseen sekä liikunnan ilon kokemisen mahdollistaminen ovat varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena. Liikuntakasvatuksen tulisi olla lapsilähtöistä, monipuolista, tavoitteellista sekä säännöllistä. Lisäksi varhaiskasvatuksen tehtävänä on kehittää lasten keuhko- ja -tuntemusta sekä motorisia perustaitoja kuten tasapainoa sekä välineenkäsittely- ja liikkumistaitoja. Ohjatulla ja säännöllisellä liikunnalla on huomattava merkitys lasten motoriselle oppimiselle sekä kokonaisvaltaiselle kehitykselle. Tästä johtuen olisi tärkeää suunnitella myös lasten motoristen taitojen havainnointia osana varhaiskasvatuksen toteutusta. (Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut 2017, viitattu 17.10.2017.)

Opinnäytetyömme yhteistyöpäiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma (2015, viitattu 12.11.2016) pohjautuu Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Yhteistyöpäiväkotimme varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lasten riittävä liikunta varmistetaan useilla eri käytännön toimilla. Päiväkodissa käytetään liikuntasalia tehokkaasti ja jokaisella ryhmällä on nimetty salipäivä. Lisäksi esikouluryhmä saa käyttää salia leikkilana kaikkina vapaaksi jääneinä aikoina. Liikuntasalin välinevarasto on järjestetty niin, että välineet ovat lasten ulottuvissa ja vapaassa käytössä. Myös päiväkodin ryhmätiloissa on liikuntavälineitä lasten saatavilla. Päiväkodissa pyritäänkin sallivuuteen ja liikunnan lisäämiseen pienissä tiloissa.

2.2 Itseilmaisu

Varhaiskasvatukseen tavoitteisiin kuuluu lasten tukeminen kuvallisen, musiikillisen, sanallisen sekä kehollisen ilmaisun kehittämisessä. Ilmaisun eri muodot antavat lapsille mahdollisuuksia kokea ja hahmottaa maailmaa heitä innostavalla ja kiinnostavalla tavalla. Taiteellisen ilmaisun avulla lapset saavat keinoja ilmaista ja tehdä näkyväksi havaintojaan, tunteitaan ja luovaa ajatteluaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 41-42.) Lapsen oikeuksiin kuuluukin oikeus ilmaista itseään, ajatuksiaan sekä mielipiteitään ja tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 19).

Lasten ilmaisu on usein hyvin kokonaisvaltaista, ja siinä yhdistyvät luovasti eri muodot. Itsensä ilmaiseminen edistää muun muassa lasten oppimisedellytyksiä, myönteistä minäkuvausta ja sosiaalisia taitoja. Se myös lisää lasten ymmärrystä ympäröivästä maailmasta sekä sen jäsentämisestä. Erilaisia ilmaisun keinoja harjoittelemalla lapset kehittävät myös ajattelemisen taitojaan tutkimalla, tulkitsemalla sekä luomalla erilaisia merkityksiä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 41-42.) Itseilmaisu on lapsille myös luonnollinen tapa oppia, koska se perustuu tekemällä oppimiseen (Severikangas 2000, 19).

Taiteellisen toiminnan keskeinen tehtävä lapselle on ilmaista omaa sisäistä maailmaansa muille sekä jakaa omia kokemuksiaan toisten ihmisten kanssa. Luovan itseilmaisun pedagogiikan merkittävän teoreetikon Viktor Lowenfeldin mukaan itseilmaisu on keskeistä lapsen kehitykselle, koska se antaa turvallisen mahdollisuuden purkaa sisäisiä impulsseja. Itseilmaisu mahdollistaa myös lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen, kun lapsen on mahdollista ilmaista vapaasti itseään ja aikuinen ottaa nämä ilmaisut vastaan. Lapsen ilmaistessa itseään aikuisen tulee kuunnella ja katsoa tuomitsematta ja arvioimatta lapsen tekemisiä. Näin aikuinen pääsee osalliseksi lapsen ajatusmaailmaan. (Pääjoki 2016, 114.)

Itsensä ilmaisulla onkin merkittävä rooli terveen itsetunnon rakentumisessa (Asanti & Sääkslahti 2010, 88). Puheilmaisun lisäksi itseilmaisun keinoja voivat olla piirtäminen, ääntely sekä koko kehon käyttäminen (Pääjoki 2016, 114). Monelle lapselle kehollinen itseilmaisu on luontevin tapa tuoda omia ajatuksia ja tunteita ilmi (Asanti & Sääkslahti 2010, 88). Lapset toteuttavat kehollista ilmaisua muun muassa draaman, tanssin ja leikin keinoin. Harjoitusten ja leikkien tavoitteena on tarjota lapsille mahdollisuus kokea, ilmaista ja viestiä monipuolisesti omaa kehoaan käyttäen. Las-

ten kokemia tai havaitsemia sekä heidän mielikuvituksensa avulla keksimiä asioita pohditaan yhdessä. Lapset saavat harjoitusten ja leikkien avulla kokemuksia spontaanista ilmaisusta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 43.)

Liikunta on lapselle itseilmaisun väline. Liikunta tukee myös lapsen itseluottamuksen rakentamista ja minäkuvan kehitystä. Lapsella voidaankin todeta olevan luontainen tarve liikkua ja liikunnallista kehitystä tukevan parhaiten se, että lapselle mahdollistetaan monipuolinen yrittäminen ja kokeileminen. (Hautala, viitattu 18.10.2017.) Kun asioille ei vielä löydy edes sanoja, viestii lapsen keho jo asioita. Siksi liikunta onkin yksi tärkeistä itseilmaisun kanavista. (Sääkslahti 2017, viitattu 18.10.2017.)

2.3 Satuliikunta

Satuliikunnalla on Suomessa pitkät perinteet. Lastentarhatoiminnan alusta saakka melkein kaikkea pienten lasten liikuntaa on kutsuttu satujumpaksi. Siinä korostettiin erityisesti ryhtiä sekä muita terveyteen liittyviä seikkoja ja siihen on sisältynyt paljon laulua, leikkiä sekä rytmiä. (Karvonen ym. 2003, 217.) Satuliikuntaa voidaan pitää yhtenä keinona tutustua satuihin ja tarinoihin koko kehoa käyttäen. Se voi olla lapsen mahdollisuus ilmaista itseään ja eläytyä kuulemaansa. Hyvin suunniteltuna satuliikunta edistää kielenoppimista, kielellisen tietoisuuden heräämistä ja itseilmaisun oppimista. (Pulli 2001, 62-63.)

Satuliikunta on yksi luovan liikunnan muodoista. Sen perustana on lapsen mahdollisuus toteuttaa liikuntaa omaehtoisesti olemalla luova ja tutkiva. Lapsi ottaa asioista selvää ja osallistuu maailmaan liikkumalla. Aikuisen ohjaama luova liikunta toimii lapsen luontaisen liikunnan jatkeena. Kaikki toiminta lähtee lapsen omasta liikkeestä, leikistä sekä yhteisen toiminnan ilosta. Olennaista on, että ohjaava aikuinen ei näytä mallia lapselle vaan tekeminen lähtee lapsen liikkeistä, joita aikuinen voi mallintaa. (Anttila 2009, 17.)

Satuliikunta on erityisen hyvä tapa lapselle ilmaista itseään ja etsiä erilaisia rooleja liikuntaan mukaan. Satuliikunnan avulla lapsen on mahdollista kehittää keskittymiskykyään, koska hänen täytyy seurata juonen etenemistä pysyäkseen tarinan matkassa. Myös liikkumistaidot ja kehontuntemus saavat paljon harjoitusta satuliikunnan keinoin. (Karvonen ym. 2003, 218-219.) Satuliikunnan tai

draamaleikin avulla lapsi saa mahdollisuuden olla joku muu kuin itsensä, joka sisältää vapauden kokeilla jotain sellaista, mitä ei muuten tekisi (Heinonen 2001, 205).

Juonellista liikuntaa voi toteuttaa monella erilaisella tavalla. Tuokio voi olla perinteinen aikuisjohtoinen liikuntatuokio tai se voidaan toteuttaa lasten ideoiden pohjalta yhdessä toimien. Aikuinen voi suunnitella tuokion valmiiseen satuun tai keksiä oman juonen mukaan etenevän tarinan. Satuliikunnassa lapsille luodaankin mahdollisuus tuoda esiin omia liikkumistapojaan sekä mielikuviaan, vaikka tuokio olisikin pitkälti aikuisen suunnittelema. Satuliikuntatuokioiden aiheet tulisi kuitenkin valita lapsen ikä- ja kehitystason mukaan. Luovassa liikunnassa aikuisen tehtäväksi muodostuu lasten kannustaminen aiheeseen liittyvien kysymysten avulla. (Karvonen ym. 2003, 218-219.)

2.4 Pienryhmätoiminta ja pienryhmän ohjaaminen

Pedagogiset toimintaympäristöt ovat muutoksessa suomalaisissa päiväkodeissa. 2000-luvulla päiväkodeissa on siirrytty pienryhmätoimintaan, jonka myötä toimintaympäristöjen rakenne on erilainen. Pienryhmätoiminnalla viitataan suunnitelmalliseen ja erityiseen tapaan järjestää toimintaa lapsiryhmille. (Karila & Lipponen 2013, 69, 74.) Se on pedagoginen valinta, joka liittyy yhteisöllisyyteen ja sen avulla voidaan vahvistaa ja syventää vuorovaikutusta. Tällainen toiminta on muodostunut olennaiseksi osaksi päiväkotien toimintaa, koska kasvattajilla ja lapsilla on paljon myönteisiä kokemuksia siitä. (Järvinen & Mikkola 2015, 39.) Esiopetussuunnitelman perusteissa (2014, viitattu 17.10.2017) on kerrottu pienryhmätoiminnan lähtökohdat ja tavoitteet. Näitä ovat esimerkiksi oppimisympäristöjen kehittäminen sekä leikki ja leikillinen oppiminen siten, että ne edistävät lapsen osallisuutta, vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä.

Pienryhmätoiminnan avulla lapsen vertaissuhteiden solmiminen sekä omien valintojen ja tekemisten suunnittelu helpottuvat, sillä pienryhmän rakenne luo lapselle turvallisuutta ja ennakoitavuutta. Toimiessaan ryhmässä lapsi oppii muokkaamaan omia tekojaan tilanteeseen sopivaksi sekä tunnistamaan niiden seuraukset ja vaikutukset toisiin. Kasvattajan näkökulmasta on helpompaa havainnoida ja suunnata lapsen toimintaa, kun lapsi toimii lähikehityksen vyöhykkeellä turvallisesti ja ohjatusti. Kasvattaja saa myös tuntemuksen siitä, että hän on ehtinyt kohdata ryhmänsä lapsia paremmin. (Järvinen & Mikkola 2015, 39.)

Toiminnan ohjaamisessa pienryhmälle on muutamia asioita, jotka ohjaajan kannattaa huomioida. Ohjaajan tulee olla valmis muuttamaan suunnitelmiaan tarpeen mukaan, joten ohjaajalla tulee olla herkkyyttä tunnistaa tällaiset muutosta vaativat tilanteet. Toiminnan sujuminen ja ryhmän ohjaaminen vaihtelevat riippuen ryhmän koosta, iästä, vireystasosta ja monista muista seikoista. Se, mikä toimisi yhdellä ryhmällä, ei välttämättä toimi toisella ryhmällä. (Leskinen 2009, 17.) Toiminnan suunnittelussa on myös tärkeää huomioida jokaisen lapsen ikä ja taitotaso, jotta toiminnan sisältö olisi kaikille tarpeeksi haastavaa. Tämän tulee tapahtua kuitenkin niin, että jokainen lapsi pystyy saamaan toiminnan myötä onnistumisen kokemuksia ja näin ollen lasten motivaatio toimintaa kohtaan saadaan ylläpidettyä. Päiväkodissa 6-7 -vuotiaiden lasten ohjaaminen tapahtuu pääasiassa leikin keinoin. Tämän ikäisillä lapsilla on yleensä suuri halu miellyttää ohjaajaa ja näyttää kaikki, mitä osaa. (Autio & Kaski 2005, 26.)

Ryhmän ohjaajan tulee ennen toimintatuokioiden aloittamista selvittää ryhmän osallistujien lukumäärä, ikä, sukupuoli sekä erityispiirteet. On myös hyvä tietää, tuntevatko ryhmän jäsenet ennestään toisensa. Ohjaajan on helpompi suunnitella juuri tälle ryhmälle sopivaa toimintaa tietäessään asioita jo ennestään. (Leskinen 2009, 17.) Lapsiryhmän ohjaamisessa on haastetta ryhmän koosta riippumatta. Varsinkin jos ohjaaja ei ole valmistautunut hyvin ennalta, toimintatuokio voi olla katastrofi. Ohjaajan on hyvä tutustua ohjattavaan ryhmään ennalta sekä suunnitella toiminta ja tehdä useita varasuunnitelmia. (Autio & Kaski 2005, 63.) Lisäksi ohjaajan tulee etukäteen ottaa huomioon käytettävissä oleva aika sekä ympäristö. Myös tarvittavat välineet on hyvä katsoa etukäteen. (Leskinen 2009, 17.)

On mahdollista, että ohjaajalla tulee tehtyä jossakin toiminnassa virhearviointeja ja näin ollen toimintasuunnitelma ei toimikaan. On kuitenkin tärkeää muistaa, että lapsiryhmän ohjaus on aina prosessi ja seuraavalla kerralla voidaan palata edellisen kerran tapahtumiin tai jatkaa niistä. Jokaisen ohjaajan osaamisessa on varmasti kehittämisen paikkoja, mutta lisäksi myös paljon osaamisen vahvuuksia, joita hyödyntää. (Autio & Kaski 2005, 63.) Ryhmän ohjaajan tulee muistaa, että kaiken toiminnan pohjana ovat tavoitteet. Ohjaajan tulee miettiä ennen toimintatuokiota, mitä tavoitteita tuokiolle asetetaan. Tavoite voi olla tutustuminen, uuden taidon oppiminen tai rentoutuminen. (Leskinen 2009, 17.)

Lasten itseilmaisua tukiessa täytyy kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten luovia toimintatuokiota ohjataan. Luovan toiminnan ohjaajan täytyy osata paitsi suunnitella ohjattua toimintaa, myös

antaa tilaa lapsen omalle luovuudelle. Ohjaajan ei tule toimia mallina, vaan enemmänkin opastajana, kysyjänä ja neuvojana. Tämä antaa lapsen luovuudelle ja omalle ilmaisulle rajattomasti tilaa. Ohjaajan on lisäksi kiinnitettävä huomiota lapsen kannustamiselle ja rohkaisulle. Nämä ovat luomassa myönteistä ilmapiiriä, mikä kannustaa lapsia ilmaisemaan itseään. (Heinonen 1996, 28-30.) Ohjaajalla on erinomainen tilaisuus vaikuttaa omalla toiminnallaan ja toiminnan sisällön suunnittelulla lasten itsetunnon kehittymiseen ja tukemiseen. Positiivinen käsitys omasta itsestään ja itseluottamuksesta edesauttavat lasta suoriutumaan mahdollisimman hyvin annetuista tehtävistä. (Autio & Kaski 2005, 90.)

2.5 Lapsen fyysinen kehitys 6-7 -vuotiaana

Lapsen fyysisessä kehityksessä kriittisin vaihe on päiväkotiiässä. Silloin kehittyvät lapsen liikuntataidot, liikkuvuus ja liikkeenhallintataidot. (UKK-instituutti 2014.) Esikouluikässä lasten yksilölliset erot näkyvät aikaisempaa selkeämmin. Esimerkiksi lapset, jotka ovat harrastaneet paljon liikuntaa, erottuvat muista lapsista liikuntataidoillaan. Lapsi alkaa 6-vuotiaana samaistua entistä enemmän kavereihin ja sosiaaliset suhteet ovat tärkeämmässä roolissa lapsen elämässä. (Autio & Kaski 2005, 26.) Jotta lapsen taidot kehittyisivät mahdollisimman hyvin, hänen olisi hyvin tärkeää liikkua kasvupyrähdysten aikaan päivittäin niin paljon ja monipuolisesti kuin mahdollista. Lapsi tarvitsee päivittäin myös reippaampaa liikuntaa kuten erilaisia pelejä, joissa hypitään ja juostaan, ainoastaan rauhallinen liikkuminen ei siis riitä. (UKK-instituutti 2014.)

Esikoulussa oleva 6-7 -vuotias lapsi on jo melko harjaantunut päivittäisissä toimissaan. Lapsi nauttii lisääntyneestä itsenäisyydestään ja harjoittelee sitä erilaisissa tilanteissa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2003, 4-6.) Lapsi on tämän ikäisenä myös valmis harjoittamaan liikkeitä, jotka vaativat erityistaitoja. Näistä esimerkkinä luistelu, hyppynarulla hyppely tai pyöräily ilman apurattaita. Jos lapsi on innokas harjoittelemaan näitä taitoja, hän kykenee lopulta jo esimerkiksi selviytymään erilaisissa maastoissa, säätelämään nopeuttaan sekä hallitsemaan suunnanmuutoksia. (Autio & Kaski 2005, 28.)

Liikuntaleikit kiehtovat erittäin paljon esikouluikäistä lasta, ja erilaisia liikuntamuotoja kokeillessaan lapsen liikkeenhallintataidot saavat hyvää harjoitusta (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2003, 4-

6). Lapsi pystyy keskittymään jo melko pitkäksi aikaa tarkkaavaisuutta vaativiin tehtäviin ja ohjattuun toimintaan. Tämä onnistuu kuitenkin yleensä tilanteissa, jotka ovat sisällöltään lapsen mielenkiinnon mukaisia. (Autio & Kaski 2005, 27.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Toteutimme projektimme toiminnallisena opinnäytetyönä. Toiminnallisella opinnäytetyöllä pyritään käytännön toiminnan opastamiseen ja ohjaamiseen sekä toiminnan järjestämiseen tai järjeistämiseen. Se voi olla esimerkiksi jonkinlainen käytäntöön suunnattu ohje tai opastus tai tapahtuman järjestäminen. Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät kuitenkin aina käytännön toteutus sekä siitä raportoiminen. (Vilka & Airaksinen 2003, 9.) Opinnäytetyöhömmme kuuluikin sekä käytännön toteutukset eräässä oululaisessa päiväkodissa, että niistä raportointi. Projekti alkoi suunnitelman laatimisella sekä yhteistyökumppanin etsinnällä. Kyselimme muutamalta päiväkodilta, olisiko heillä tarvetta tai kiinnostusta opinnäytetyölle. Yhteistyökumppanin löydyttyä vierailimme päiväkodilla, ja kyselimme alustavia mielipiteitä aiheen valintaan. Suunnitelman ollessa valmis ohjasimme toimintatuokiot päiväkodilla maaliskoukokuun 2017 aikana. Jokaisen toimintatuokion suunnitelmarungot löytyvät liitteistä (liitteet 2-9). Raportti kirjoitettiin loppuun pääasiassa syksyn 2017 aikana.

3.1 Kohderyhmät

Toiminnallinen opinnäytetyö tehdään aina jonkun käytettäväksi, sillä siinä luotavan tuotteen, tapahtuman, opastuksen tai ohjeistuksen tavoitteena on joidenkin ihmisten osallistuminen tapahtumaan, toimintaan tai selkeämmän toiminnan luominen ohjeistuksen tai oppaan avulla. Toiminnallinen opinnäytetyöprosessi onkin hankalaa toteuttaa ilman kohderyhmää. (Vilka & Airaksinen 2003, 39-40.) Meidän tapauksessamme opinnäytetyön kohderyhmä oli selkeä. Kohderyhmäksemme valikoitui puolet oululaisen päiväkodin 6-7 -vuotiaiden ryhmän lapsista. Jako toteutettiin ryhmässä jo olemassa olevana pienryhmäjakona. Alun perin kohderyhmänämme piti toimia saman päiväkodin 5-vuotiaiden pienryhmä, mutta päiväkodin toiveen mukaan vaihdoimme kohteeksemme 6-7 -vuotiaiden ryhmän.

3.2 Tarkoitus ja tavoitteet

Tarkoituksenamme oli tukea lasten itseilmaisua ennalta suunniteltujen ja mietittyjen toimintatuokioiden avulla. Tuokioiden pohjana olivat satuliikunnan eri muodot, joita hyödynsimme lasten itseilmaisun tukemiseen. Lapsi tarvitsee luovaan liikuntaan jonkinlaiset raamit sekä tilaa, jotta hän voi kehittää ideoitaan eteenpäin ja valita eri vaihtoehdoista (Anttila 2009, 18-19). Tuokioidemme rakenne keskittyikin antamaan lapsille mahdollisuuksia ilmaista itseään, ja käyttää kehoaan sadussa ilmenevien tapahtumien kuvaamiseksi.

Omat oppimistavoitteemme opinnäytetyöprosessissa pohjautuivat sosiaalialan koulutusohjelman kompetensseihin, jotka sosiaalialan ammattikorkeakoulujen kansallinen verkko on määritellyt (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 18). Näitä ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. (Oulun ammattikorkeakoulu 2016, viitattu 14.12.2016.) Käytännön tasolle vietyinä tavoitteinamme oli saada lisää varmuutta lapsiryhmän ohjaamiseen, oppia lisää satuliikunnasta ja pedagogisesta suunnittelusta sekä arvioinnista. Nämä muodostuivat työssämme eniten näkyvistä kompetensseista, joita olivat eettinen osaaminen ja asiakastyön osaaminen.

Opinnäytetyömme pitkän ajan tavoitteena ja samalla päätavoitteena oli tukea lasten itseilmaisua satuliikunnan avulla. Yhdistimme satuliikuntaa ja luovaa liikuntaa, jolloin lapset pääsevät ilmaisemaan itseään parhaalla mahdollisella tavalla. Tavoitteenamme oli myös antaa lapsille keinoja ilmaista itseään arjen eri tilanteissa. Itseilmaisua tukemalla vahvistimme myös lasten itseluottamusta sekä heidän vuorovaikutuksellista osaamista toimia keskenään ja aikuisten kanssa.

Tärkeimpinä lyhyen aikavälin tavoitteinamme oli saada lapset eläytymään tarinaan ja harjoittamaan liikkumistaitojaan sekä mahdollistaa heidän monipuolinen kehon käyttö itseilmaisussa. Tähän pyrimme muun muassa innostamalla ja motivoimalla lapsia mukaan toimintaan, jonka avulla heille annettiin mahdollisuus ilmaista itseään mahdollisimman avoimesti. Lyhyen aikavälin tavoitteiden avulla tarkastelimme pidemmän aikavälin tavoitteen toteutumista. Tavoitteisiimme pyrimme siten, että olimme suunnitelleet jokaisen tuokion sisältämään itseilmaisua sekä satuun pohjautuvaa liikuntaa, jossa lapset pääsivät hyödyntämään kehoaan.

Kaiken toiminnan pohjana ovat tavoitteet, jotka ryhmän ohjaajan tulee miettiä ennen toimintatuokiota (Leskinen 2009, 17). Ensimmäisellä kerralla eli tutustumiskerralla tavoitteemme oli tutustua lapsiin ja ryhmään. Pyrimme myös luomaan positiivisen ilmapiirin sekä motivoimaan lapset tulevaan, jotta varsinaiset toimintatuokiot lähtisivät sujumaan hyvin. Toisen ja kolmannen tuokion tavoitteisiin kuului keinojen antaminen lapsille ilmaista itseään arjen eri tilanteissa ja vahvistaa lasten vuorovaikutuksellista osaamista sekä itseluottamusta. Halusimme myös saada lapset eläytymään tarinaan ja harjoittamaan liikumistaitojaan sekä mahdollistaa heidän monipuolinen kehon käyttö itseilmaisussa.

Neljännelle toimintatuokiolle teimme tarkemmat ja konkreettisemmat osatavoitteet huomattuamme tavoitteidemme yksittäisille tuokioille olevan liian laajat ja epäselvät sekä saatuamme myös palautetta niistä tuokioitamme seuranneelta lastentarhanopettajalta. Neljännen tuokion tavoitteita olivat mielikuvituksen käyttö jäätikapuiden ylityksessä erilaisilla tavoilla, eläimen rooliin eläytyminen ja erilaisten patsaiden keksiminen. Viidennen tuokion tavoitteena oli eläimen rooliin eläytyminen ja lasten yhteistyö majan rakentamisessa. Kuudennella tuokiolla tavoittelimme eläimen rooliin eläytymistä sekä leikkivarjon heiluttelemista yhdessä eri tavoilla. Seitsemännellä tuokiolla pyrimme saamaan lapset eläytymään eläimen rooliin ja musiikkiin kehoaan käyttäen. Kahdeksannen tuokion tavoitteiksi muodostui yhdessä toimiminen eläinviestissä ja eläimen rooliin eläytyminen. Otimme jokaiselle tuokiolle tavoitteeksi eläimen rooliin eläytymisen, sillä koimme, että sen avulla lapset pääsevät hyvin mukaan tarinan tapahtumiin ja ilmaisemaan itseään rohkeasti. Muut toimintatuokioiden osatavoitteet määrittivät tuokioilla tehtävien asioiden mukaan, jotka kaikki tukivat lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteitamme.

3.3 Toiminnan suunnittelu

Tärkeä osa toiminnallisen opinnäytetyön prosessia on huolellinen suunnitelma. Toiminnallisen opinnäytetyön suunnitelman tarkoituksena on tehdä opinnäytetyön idea ja tavoitteet selviksi. Niiden tulee olla harkittuja ja perusteltuja, ja toimintasuunnitelman ensisijainen merkitys on jäsentää, mitä ollaan tekemässä. Tekijöiden tulee pystyä sitoutumaan toimintasuunnitelmaansa. (Vilka & Airaksinen 2003, 26–27.) Aloitimme opinnäytetyösuunnitelman laatimisen syksyllä 2016, ja se valmistui maaliskuussa 2017. Toimintatuokiot päiväkodilla alkoivat heti suunnitelman valmistumisen jälkeen

maaliskuun lopussa. Ennen toiminnan aloittamista kävimme tutustumassa päiväkodin tiloihin ja välineisiin sekä olimme olleet yhteydessä päiväkotiin sähköpostin välityksellä sopiaaksemme toimintatuokioiden ajankohdat. Annoimme myös toimintaamme arvioineelle lastentarhanopettajalle suunnitelmamme kirjallisena. Lisäksi olimme laatineet lasten vanhemmille saatekirjeen (liite 1), jonka annoimme päiväkodin kautta jaettavaksi. Toteutus ajoittui maaliskuun ja toukokuun 2017 välille. Opinnäytetyömme toteutettiin toiminnallisina ohjauksetoimintoina.

Toteutus tapahtui kahdeksalla toimintatuokiolla, jotka ohjasimme yhdelle pienryhmälle. Toimintatuokiot kestivät noin 45 minuuttia. Ennen ensimmäistä toimintatuokiota olimme valmistelleet ja kirjoittaneet tarinan, johon liittyi kevättalvi ja eläimet (liite 10). Tarina eteni jokaisella kerralla siitä, mihin edellisellä kerralla jäätin. Se sijoittui talviseen/kevaiseen metsään ja sen ympäristöön, jossa metsän eläimet eli lapset touhuvat. Aloitimme jokaisen toimintatuokion samalla tavalla, istumalla yhdessä piirissä ja kertaamalla nimeämme. Tuokion aloitus on tärkeä hetki, ja tutut aloitusrutiinit tuovat turvallisuutta (Asanti & Sääkslahti 2010, 93). Jokaisen toimintatuokion alkuun sisältyi lämmittelyleikki, joka viritteli lapsia liikuntatuokioon mukaan. Lisäksi jokaisen toimintatuokion lopussa oli rentoutumishetki, jonka tavoitteena oli saada lapset rauhoittumaan päivän muuhun toimintaan. Lisäksi halusimme, että lapset jaksaisivat keskittyä vielä palautteen antamiseen tuokion sisällöstä.

Jokaisella toimintatuokiolla joku meistä kolmesta oli päävetäjänä. Kuten Leskinen (2009, 18) toteaa, ryhmän ohjaajien kannattaa sopia sisäisestä työnjaosta etukäteen, jotta toiminta olisi luontevaa. Vuorottelimme vetovastuuta jokaisella kerralla. Ne kaksi jotka eivät olleet päävetovastuussa, ohjasivat toinen alkuleikin ja toinen rentoutuksen. He myös tarkkailivat tuokion sujumista sekä auttoivat päävetäjää tarvittaessa. Toimintatuokioiden ohjaaminen tapahtuikin luontevasti niin, että olimme kaikki yhdessä vastuussa niiden etenemisestä.

4 SATUMETSÄN ELÄIMET

Tässä osiossa käymme läpi jokaisen toteuttamamme toimintatuokion yksi kerrallaan sekä niiden sisällöt. Otsikko Satumetsän eläimet viittaa kirjoittamaamme tarinaan (liite 10), johon tuokiot pohjautuivat. Luimme tarinan lapsille ensimmäisellä kerralla kokonaan, ja sen jälkeen päätöksessä aina alusta sen kappaleen loppuun asti, joka liittyi sen päivän tuokioon. Näin sadusta muodostui jatkokertomus ja lapset saattoivat palauttaa edellisten tuokioiden tapahtumat mieliinsä. Lisäksi edellisellä kerralla pois olleet lapset saivat hyvin sadun juonesta kiinni. Pienryhmässä, jolle ohjasimme tuokiot, oli kokonaisuudessaan 11 lasta, mutta kaikki eivät aina päässeet paikalle. Lasten osallistumisaktiivisuus oli kuitenkin hyvä, sillä suurimmalla osalla tuokioista kaikki lapset olivat paikalla. Huomasimme, että lapset olivat odottaneet seuraavaa kertaa ja osallistuivat yleensä innokkaasti mukaan toimintaamme.

4.1 Tutustuminen

Ensimmäinen tuokio oli tutustumiskerta, jolloin kerroimme lapsille, keitä olemme ja miksi olemme paikalla. Leskinen (2009, 18) toteaaakin, että ryhmän ohjaajien kannattaa aluksi esittäytyä ja kertoa taustastaan jotakin. Tämä poistaa mahdollisia pelkoja ja epäluuloja sekä antaa ryhmälle tunteen, että ohjaajat tietävät mitä tekevät. Avasimme lapsille myös toimintatuokioiden idean ja luimme tarinan. Lapset saivat kertoa nimensä, ja juttelimme lasten kanssa luodaksemme heihin suhdetta. Ensimmäisellä tapaamiskerralla ryhmän jäsenten tulee esittäytyä, jolloin kaikki tulevat nähdyiksi ja kuulluiksi (Leskinen 2009, 18). Ensimmäisellä tuokiolla lapsia oli mukana kahdeksan, joten kaikki eivät päässeet mukaan.

Leskisen (2009, 18) mukaan ryhmän aloittaessa toimintansa on syytä tehdä ryhmäytymisharjoituksia tai tutustumisleikkejä, jotka auttavat ryhmää toimimaan yhdessä sekä pääsemään hyvään lopputulokseen. Aluksi leikimmekin yhdessä muutamaa tutustumisleikkiä. Ensimmäinen tutustumisleikki oli nimihippa, jossa kiinnijääneen pystyi pelastamaan kättelemällä ja kertomalla oman nimensä. Nimihipasta kaikki lapset innostuivat heti. Myös me ohjaajat olimme mukana, jotta lapset oppisivat meidän nimemme. Toisena tutustumisleikkinä leikimme lankakerää, jossa kaikki osallistujat olivat ringissä. Joku aloitti heittämällä lankakerän toiselle osallistujalle pitäen samalla langasta

kiinni ja sanomalla oman nimensä. Kun kerä oli käynyt kaikilla osallistujilla, keriminen aloitettiin toiseen suuntaan, jolloin heittäjän piti sanoa sen nimi, jolle heittää kerän. Tämä leikki oli lapsille melko haastava, sillä se oli lapsille uusi ja siinä piti muistaa monta asiaa samaan aikaan, jotta leikki onnistuu.

Toimintatuokiota on hyvä päättää rentoutumisharjoitukseen. Rentoutumisharjoitusten avulla keho vapautuu jännitystiloista. Lisäksi rentoutuminen vapauttaa luovuutta ja auttaa valmistautumaan seuraaviin tehtäviin. (Leskinen 2009, 139.) Loppurentoutuksessa lapset valitsivat paikan saliin levitetyiltä ohuilta jumppamattoilta ja ottivat itselleen hyvän asennon, jossa pystyivät rentoutumaan. Taustalla soi rentouttavaa musiikkia ja ohjaajat kiersivät jokaisen lapsen hieromalla heitä eripintaisilla palloilla.

Lopuksi kysyimme vielä lapsilta palautetta tuokiosta suullisesti sekä numeerisesti. Olimme tehneet jokaista toimintatuokiota varten palautelomakkeen (liite 11), jonka mukaan keräsimme tuokioiden jälkeen lasten suullisen palautteen. Palautelomakkeessa oli jokaisella kerralla samat kysymykset. Numeerinen palaute kerättiin siten, että olimme ennen tuokion alkua valmistelleet numerolaatat 1-5, joista viisi oli paras ja yksi heikoin. Tuokion lopussa laatat oli levitetty pitkin salia ja jokainen lapsi sai mennä seisomaan sen laatan päälle, minkä kokonaisarvosanan halusi tuokiosta antaa. Toimintatuokion loputtua ohjaajien on hyvä vetää palautekeskustelu, joka auttaa purkamaan tuokion herättämiä ajatuksia ja tunteita (Leskinen 2009, 18). Avaamme saamaamme palautetta enemmän raporttimme arviointiosuudessa.

4.2 Jäätanssi

Toinen toimintatuokio oli ensimmäinen varsinainen tarinaan liittyvä kerta, ja sen aiheena oli luistelu ja jäätanssi. Lapsia oli tällä kerralla mukana 11, joten uusia kasvoja oli tullut mukaan. Kertasimme tuokion alussa, keitä olemme ja mitä olemme tulleet tekemään. Kaikki lapset saivat aluksi kertoa omat nimensä. Toimintatuokion aloitusleikiksi olimme suunnitelleet kettu-jänishipan. Leikki oli kuin normaalia hippaa, jossa ketut olivat hippoja ja jahtasivat jäniksiä. Kiinni jäädessään jänikset menivät kyykkyyntä lattialle ja toiset jänikset pystyivät pelastamaan kiinnijääneen jäniksen hyppäämällä pukkihypyn hänen ylitseen. Päiväkodilta ei kuitenkaan löytynyt ketturekvisiittia, joten vaihdoimme

ennen tuokiota ketun hirveen, jolle löytyi päähine rekvisiitaksi. Leikissä hankalaksi osoittautui pukkihyppy, joka ei ollut kaikille lapsista tuttu, joten sitä olisi pitänyt harjoitella ensin. Leikin edetessä suurin osa lapsista ei tehnyt pukkihyppyä, vaan kävi vain laittamassa kätet kaverin selän päälle pelastaessaan hänet. Tästä huolimatta kaikilla lapsilla näytti olevan hauskaa, jonka koemme tärkeimmäksi asiaksi.

Tämän jälkeen lapset saivat valita esille ottamistamme laatikoista haluamansa eläinrekvisiitan, johon eläytyivät ja luimme heille tarinan ensimmäisen kappaleen. Vaikka satuliikuntatuokio olisikin pitkälti aikuisen suunnittelema, saavat lapset mahdollisuuden tuoda esiin omia mielikuviaan sekä liikumistapojaan (Karvonen ym. 2003, 218-219). Tarinaan pohjautuvassa osiossa lapset olivat tarinan eläimiä, jotka lähtivät aurinkoisena kevätpäivänä yhdessä luistelemaan. Luistelua varten lapsilla oli villasukat jalassaan. Jäällä he saivat kehittää jäätanssin ja liikkua sen mukaan. Taustalla soi sopivaa musiikkia. Musiikkia voi olla mukana eri harjoitusten taustalla tunnelman luojana (Leskinen 2009, 132). Alun perin mietimme, miten leikin toteutukselle käy ja osallistuvatko esimerkiksi pojat jäätanssiin, mutta hyvin hekin olivat mukana. Tuokion jälkeen jäimme miettimään, että oliko tanssi jopa liian vapaata. Mietimme kuitenkin myös sitä, missä menee raja lasten itseilmaisun mahdollistamisessa ilman, että ohjaaja kertoo koko ajan mitä seuraavaksi tehdään. Aikuisen tehtävä luovassa liikunnassa on kannustaa lapsia aiheeseen liittyvien kysymysten avulla (Karvonen ym. 2003, 218-219).

Loppurentoutus oli sama kuin edelliselläkin kerralla, koska totesimme sen toimivaksi ja lapset nauttivat siitä kovasti. Huomasimme kuitenkin, että lapset kaipasivat enemmän ohjeita siihen, millä tavalla järjestäytyä jumppapatjoille, jotta tilanne pysyy rauhallisena. Aloimmekin antamaan heille ohjeen, esimerkiksi että jumppapatjoille tulee mennä tyttö-poika järjestyksessä. Taustamusiikkina toimi rauhallinen klassinen musiikki. Lopuksi vielä kysyimme lapsilta palautteen toimintatuokiosta, tämäkin samalla kaavalla kuin edellisellä kerralla hyväksi todettu tapa oli.

4.3 Matka kotimetsään

Kolmannella tuokiolla lapsia oli mukana 11. Aloitimme tuokion menemällä piiriin ja kertaamalla kaikkien nimet. Tämän jälkeen lapset saivat valita esille ottamistamme laatikoista haluamansa eläinrekvisiitan, johon eläytyivät. Kolmannen tuokion aloitusleikkinä leikimme huivinryöstöä järven

jäällä. Kaikki lapset eli eläimet saivat huivit, jotka roikkuivat heidän vyötäröillään ikään kuin häntinä. Eläimet ryöstivät toistensa huiveja yrittäen siis saada itselleen mahdollisimman monta huivia. Ko- keilimme kahta hieman erilaista toteutustapaa. Toisessa huiveja kerättiin käteen, josta niitä ei saa- nut ryöstää. Leikki loppui, kun kenelläkään ei ollut vyötäröllään huivia. Toisella kerralla leikittiin siten, että ryöstetty huivi piti laittaa takaisin vyötärölle, josta sen sai aina uudelleen ryöstää. Lapset lähtivät erittäin hyvin mukaan tuttuun leikkiin.

Seuraavaksi luimme tarinasta lapsille kaksi ensimmäistä kappaletta. Tarinassa metsän eläimet läh- tivät matkustamaan järven jäältä takaisin kotimetsäänsä. Matkalla vastaan tuli erilaisia esteitä ku- ten vuoria, siltojen alitusta, pujottelua ja kaatuneiden puiden yli hyppelyä. Esterata oli rakennettu käyttäen hyväksi liikuntasalista löytyviä pöytiä, tekokasveja sekä liikuntavälineitä kuten puolapuita ja tötsiä. Eläimet saivat itse päättää, miten esteet ylitetään seuraa johtajaa -tyylillä. Jokainen oli vuorollaan johtaja, jota muut eläimet seurasivat tekemällä samoin, miten jonon ensimmäinen. Es- teradassa ja seuraa johtajaa -tyylissä totesimme kuitenkin muutamia hankaluuksia. Tilan pieni koko oli niistä suurin, sillä se aiheutti sen, että esteet olivat liian lähellä toisiaan ja lapset joutuivat jonot- tamaan. Tämän vuoksi myös seuraa johtajaa -tyyli kärsi, sillä idea katosi paikoitellen, kun lapset eivät voineet seurata, mitä johtaja teki ollessaan itse vielä edellisellä esteellä. Tuokio olisikin ollut parempi toteuttaa isommassa tilassa tai esimerkiksi ulkona, jolloin lapsilla olisi ollut enemmän tilaa ja heidät olisi voitu jakaa esimerkiksi kahteen eri ryhmään, joilla molemmilla olisi omat johtajat.

Toiminta lopetettiin jälleen loppurentoutukseen, jossa lapset saivat rauhoittua toiminnan jälkeen. Vaihdoin tällä kertaa musiikin metsäaiheiseksi linnun viserrykseksi, joka sopi hyvin teemaan. Rentoutuksen jälkeen kysyimme lapsilta taas palautetta toimintatuokiosta. Tällä kerralla huoma- simme, että numeroarvosanan antaminen toimintatuokiosta alkoi olla liian tuttua ja se muodostui leikiksi, jolloin arvosanan luotettavuus kärsi. Tuokion jälkeen päätimme, että seuraavalle tuokiolle vaihdamme toiminnallisen palautteenannon hieman erilaiseksi.

4.4 Jääkuningatar

Neljännellä toimintatuokiolla lapsia oli mukana vain kahdeksan. Aloitimme tuokion menemällä piiriin ja kertaamalla kaikkien nimet. Neljännen kerran aloitusleikkinä lasten piti päästä jäätikapuiden eli

lattialla olleiden askeltikkaiden yli. Jonon ensimmäinen keksi aina keinon, miten tikapuiden yli päästään koskematta jäisiin askelmiin. Leikkiä jatkettiin niin kauan, että kaikki olivat saaneet keksiä tavan päästä tikkaiden yli. Mielestämme lapset lähtivät yllättävän huonosti mukaan jäätikapuut-alkuleikkiin. Heitä piti rohkaista koko ajan enemmän ja auttaa keksimään erilaisia keinoja, miten jäiset askelmat ylitettäisiin. Ryhmän ohjaajien tuleekin kannustaa ja rohkaista ryhmäläisiä toimimaan ja käyttämään kykyjään monipuolisesti (Leskinen 2009, 18).

Alkuleikin jälkeen luimme lapsille tarinasta kolme ensimmäistä kappaletta, ja sitten lapset saivat pukeutua eläinasuihin. Eläinroolien löydyttyä eläimet innostuivat tanssiin metsään kantautuvan musiikin tahdissa. Kohta metsään saapui kuitenkin jääkuningatar, joka jäädytti eläimiä jääsauvallaan kesken heidän tanssin. Aina musiikin loppuessa lasten täytyi pysähtyä jääpatsaaksi ja kun musiikki jatkui, jääpatsaat sulivat ja lähtivät liikkeelle. Jääkuningatar-leikistä lapset innostuivat paljon, koska yksi ohjaajista oli itse jääkuningattarena. Huomasimme, että aikuisten heittäytyessä mukaan leikkiin lapset olivat paljon innostuneempia. Kaiken innostuksen ja hauskuuden keskellä lapset meinasivat kuitenkin unohtaa leikin varsinaisen idean, kun he innostuivat liikaa juoksemaan jääkuningattarta karkuun. Tälle kerralle sattui myös osuva sää, sillä keväästä huolimatta ulkona oli kunnan lumimyrsky, joten pystyimme ottamaan sen mukaan tarinaan. Jääkuningatar oli siis jäädyttänyt ja pyryttänyt lunta myös oikeasti.

Loppurentoutus toteutettiin edelleen samalla hyvällä kaavalla. Lasten palautteen kysymisessä meillä oli samat palautelomakkeen kysymykset, mutta numeroarvosanan antamistyyliä muutimme hieman viime kerrasta. Tällä kertaa lapset istuivat paikoillaan ja saivat nostaa käden ylös silloin, kun ohjaaja näytti sitä numerolaattaa, minkä numeron lapsi halusi tuokiolle antaa. Tämä tapa toimi mielestämme hyvin, koska se oli hieman rauhallisempi kuin edellisten kertojen tapa ja lapset pysyivät pysähtymään miettimään tuokiota ja sitä arvosanaa, minkä se kunkin lapsen mielestä antaisi.

4.5 Majanrakennus

Tällä toimintatuokiolla lapsia oli jälleen mukana 11. Aloitimme tuokion menemällä piiriin ja kertamalla kaikkien nimet. Aloituseleikkinä leikimme karhu nukkuu –leikkiä. Lapsi, jonka vuoro oli esittää karhua, sai pitää päässään karhupäähinettä. Kaikki muut paitsi nukkuva karhu olivat ensin piirissä

karhun ympärillä. Lauloimme karhu nukkuu –laulua ja kun laulu loppui, karhu lähti jahtaamaan lapsia. Karhu vaihtui aina uudelle kierrokselle.

” Karhu nukkuu, karhu nukkuu,
talvipesässänsä.
Ei ole vaaraa kellään,
näin sitä leikitellään.
Karhu nukkuu, karhu nukkuu,
eipäs nukukaan! ”
(Bellman 1994, 97.)

Aloituspöytäkirjan jälkeen luimme tarinasta neljä kappaletta. Viidennen tuokion aiheena oli majanrakennus, jonka ajaksi lapset valitsivat itselleen eläinasusteen ja liikkuivat rakennusvälineitä hakiessaan eläimen tavoin. Metsän eläimet alkoivat yhdessä rakentaa kotia, koska lumimyrsky oli tulossa. Liikuntasaliin oli levitetty erilaisia majanrakennusvälineitä. Majan rakennus meni yllättävän hyvin. Ennen tuokion alkamista mietimme sitä, miten saamme kaikki tekemään yhteistyötä majan rakennuksessa. Lapset yllättivät meidät ja tekivät yhdessä todella hienon majan.

Tuokion toiminta lopetettiin jälleen loppurentoutukseen ja lasten palautteeseen. Tällä kerralla kysimme numeroarvosanat lapsilta niin, että jokainen sai taas mennä valitsemaalleen numerolaatalle, mutta vasta kun ohjaaja antoi luvan tietylle lapselle.

4.6 Luminen lakana

Kuudennella tuokiolla lapsia oli mukana 11. Aloitimme tuokion menemällä piiriin ja kertaamalla kaikkien nimet. Lapset saivat jälleen valita itselleen haluamansa eläimen asun, ja olivat eläimiä koko tuokion ajan. Tämä toimintatuokio alkoi jäämies-alkuleikillä. Eläimet juoksivat jäämiestä karuun salin toisesta päästä toiseen päähän. Kun jäämies sai eläimen kiinni, kiinnijäänyt meni jäämiehen avuksi ottamaan muita eläimiä kiinni. Leikki oli lapsille entuudestaan tuttu ja suurin osa tykkäsi siitä, joten se meinasikin mennä melko villiksi. Ohjaajien tulisikin huolehtia erityisesti siitä, että toimintatuokio pysyy heidän hallinnassaan (Asanti & Sääkslahti 2010, 92). Liikuntasalin pieni tila aiheutti haasteita tähänkin leikkiin.

Aloituseleikin jälkeen kokoonnuimme piiriin ja luimme lapsille tarinasta viisi kappaletta. Kuudennen tuokion aiheena oli metsään saapunut lumimyrsky, jonka takia koko metsä oli lumen ja lumipallojen peitossa. Eläimet löysivät metsästä lakanan, jonka päällä oli paljon lumipalloja, joita eläimet yrittivät saada pois heiluttamalla varjoa eri tavoilla. Lakanana toimi leikkivarjo, ja lumipalloja teimme ryttämällä sanomalehtiä palloiksi. Leikin lopuksi yksi eläin kerrallaan sai mennä varjon alle suojaan myrskyltä muiden heilutellessa sitä. Leikkivarjon käyttäminen oli kaikkien lasten mielestä mukavaa. Lapset tekivät mielestämme kokonaisuudessaan hyvin yhteistyötä varjon liikuttamisessa. Osan mielestä varjon kanssa leikittiin liian vähän aikaa, kun taas osan jalat väsyivät kyllästymisen merkkinä.

Tällä kertaa otimme leikkivarjon mukaan myös loppurentoutukseen ja lapset saivat mennä kaikki yhtä aikaa leikkivarjon alle lepäämään samalla kun ohjaajat heiluttelivat varjoa heidän päällään. Lapset näyttivät nauttivan tästäkin rentoutustyylistä. Heidän mielestään oli mukavan tuntuista, kun varjosta aiheutui pieni tuulenvire heidän päälleen. Lopuksi kysyimme lapsilta jälleen sekä suullisen että toiminnallisen palautteen. Numeroarvosanan kysyimme siten, että lapset näyttivät yksitellen haluamansa numeron sormillaan.

4.7 Revontulitanssi

Lapsia oli tällä tuokiolla mukana yhdeksän. Aloitimme tuokion menemällä piiriin ja kertaamalla kaikkien nimet. Tämän jälkeen lapset saivat hakea eläinrekvisiitat ylleen ja eläytyivät eläimen rooliin koko tuokion ajan. Viritimme lapsia yön tunnelmaan hämärtämällä liikuntasalin ja kyselemällä mitä yöllä on taivaalla. Aloituseleikkinä leikimme x-hippaa, jossa kiinni jäänyt muuttui tähdeksi. Kiinnijääneitä pystyi pelastamaan ryömimällä heidän jalkojensa välistä.

Seuraavaksi luimme tarinasta kuusi kappaletta. Tällä kerralla tarinassa oli yö ja taivaalla alkoi näkyä revontulia. Lapset saivat erivärisiä revontuliviuhkoja, ja he saivat liikkua haluamallaan tavalla ympäri salia. Taustalla soi sopivaa musiikkia. Revontulitanssi meni mielestämme hyvin. Annoimme lapsille sytykkeitä tanssiin ehdottaen eri tapoja heiluttaa viuhkaa ja liikkua sen kanssa, kuten ylhäällä, alhaalla, hitaammin ja nopeammin. Anttila (2009, 17) toteaaakin, että tekemisen tulee lähteä lapsen liikkeistä, eikä ohjaavan aikuisen näyttämästä esimerkistä.

Loppurentoutuksen toteutimme jälleen palloilla rauhallisen musiikin soidessa taustalla. Kaikkein vilkkaimmatkin lapset nauttivat rentoutushetkestä ja rauhoittuivat paikoilleen. Tällä tuokiolla lasten piti mennä jumppapatjoille niin, että yhdelle patjalle sai tulla vain kolme poikaa. Lopuksi kysyimme lapsilta suullisen palautteen kuten edellisilläkin kerroilla. Numeroarvosanan kysyimme tällä kerralla niin, että jokainen lapsi sai yksitellen sanoa haluamansa arvosanan.

4.8 Kilpailu metsän herruudesta

Lapsia oli paikalla 11. Aloitimme tuokion menemällä piiriin ja kertaamalla kaikkien nimet. Eläinasut olivat taas mukana alusta asti. Viimeisen toimintatuokion alkuleikkinä muodostimme suuren ympyrän, jonka keskelle ohjaajat olivat askarrelleet pahvisen auringon. Auringon kehälle jokaiselle leikkijälle oli oma vanne. Vanteet olivat pilviä, jotka peittivät aurinkoa. Alkutilanteessa kaikki seisoivat oman vanteensa sisällä ja musiikin alkaessa soida eläimet lähtivät juoksemaan ympyrän ulkopuolella. Juoksun aikana ohjaajat ottivat yhden vanteista pois. Musiikin loppuessa lapset yrittivät ehtiä jokainen yhteen vanteeseen. Se, joka jäi ilman vannetta, sai mennä istumaan ympyrän keskelle nauttimaan auringon lämmöstä. Leikki loppui, kun kaikki pilvet olivat lähteneet pois ja aurinko paisoi pilvettömältä taivaalta. Alkuleikki onnistui hyvin, ja musiikki oli lapsille mieluisa. Kaikki eivät ymmärtäneet leikin ideaa aivan heti, mutta melko pian kaikki olivat mukana. Lapsilla tuntui olevan hauskaa alusta asti ja he olisivat halunneet jatkaa leikkiä pidempään.

Tällä kerralla luimme tarinan kokonaan. Tarinassa aurinkoinen kevätpäivä innoitti eläimet kisailemaan keskenään. Eläimistä muodostui kaksi joukkuetta ja joukkueen jokainen jäsen kiersi yksi kerrallaan tietyn matkan päässä seisovan ohjaajan liikkuen ja äännellen samalla eläimen tavoin. Palatessaan jonoon eläin läpsäytti seuraavan kättä ja toinen eläin pääsi matkaan. Kisan voitti se joukkue, jonka kaikki jäsenet olivat takaisin perillä ensimmäisenä.

Loppurentoutukseen järjestäytymisessä meinasi olla haastetta, koska viestin lopputulos mietitytti edelleen varsinkin poikia. Ohjeita ei aluksi maltettu kuunnella ja muut lapset meinasivat pitkästyä, kun viestistä kiisteltiin edelleen. Lopulta, kun ohjeita maltettiin kuunnella, rentoutuskin saatiin pidettyä onnistuneesti. Suullisen palautteen keräsimme samalla tavalla kuin aiemmin.

Kokonaisarvosanan antamisessa oli mukana taas numerolaatat, jonne lapset saivat mennä mieliteensä mukaan. Tällä kertaa laatoille sai mennä vaatteiden värin mukaan. Yksi laatta oli muita suositumpi ja ilmeni tönimistä, joten lopulta kukaan ei saanut seistä laatalla. Tämä oli hieman harmillista näin viimeisen tuokion lopuksi, mutta kuitenkin saimme tuokion lopuksi lapsilta ison kiitoksen tuokioista ja hymysuut, joten meille jäi positiivinen kokonaiskuva.

5 ARVIOINTI

Tässä luvussa käsittelemme yhteistyökumppaniltamme ja toimintatuokioihin osallistuneilta lapsilta keräämämme palautteen. Opinnäytetyön kokonaisarviointia tehtäessä myös kohderyhmää voidaan hyödyntää. Työn luonteesta riippuen kohderyhmältä voi pyytää palautteen tehdyn tuotteen käytettävyydestä, ohjeistuksen selkeydestä, tapahtuman onnistumisesta tai ammatillisesta merkittävyydestä. (Vilka & Airaksinen 2003, 40.) Kysyimmekin kohderyhmältämme eli lapsilta jokaisen tuokion jälkeen suullisesti palautetta, jotka kirjasimme muistiin (liite 11). Lisäksi lapset saivat antaa arvosanan asteikolla 1-5 toiminnallisin keinoin. Tällöin numero 5 oli paras ja 1 heikoin.

Kysyimme myös jokaisen toimintatuokion jälkeen toimintaamme seuranneelta lastentarhanopettajalta kirjallisen palautteen (liite 12). Pyysimme lastentarhanopettajalta kaikkien toimintatuokioiden jälkeen vielä loppupalautteen (liite 13), jossa kysyimme, miten suunnittelemamme tuokiot tukivat opinnäytetyömme tavoitteita, miten satuliikunta tuki lasten itseilmaisua, mitä onnistumisia ja kehittämiskohteita ohjauksessamme oli sekä voisiko työtämme hyödyntää jatkossa. Näiden yhteistyökumppaniltamme sekä lapsilta keräämiemme palautteiden pohjalta arvioimme, täyttikö opinnäytetyömme tavoitteet, jotka sille asetimme.

5.1 Yhteistyökumppanin palaute

Saimme tuokioita seuranneelta lastentarhanopettajalta positiivista palautetta sadusta ja tuokioiden aiheista sekä rakenteesta. Hänen mielestään olikin hyvä, että rakenne toistui samanlaisena tuokiosta toiseen, sillä tämä toi lapsille turvallisuuden tunteen. Tuokiot olivat kuitenkin tarpeeksi erilaisia toisistaan, ja välillä keskityttiin enemmän yksilön suoritukseen, kun taas välillä yhdessä tekemiseen. Hänen mielestään myös suunnittelemamme satuliikuntaosiot olivat pääosin hyviä.

Tuokioilla lasten suosikiksi nousi loppurentoutus, joka toistui samanlaisena jokaisella tuokiolla yhtä kertaa lukuun ottamatta. Lastentarhanopettajan mukaan onnistuimme hyvin innostamaan lapset mukaan tuokioille ja saamaan heidät eläytymään tarinaan sekä eläimen rooliin. He jäivät myös mielenkiinnolla odottamaan seuraavia kertoja tuokion jälkeen. Onnistuimme myös huomioimaan tilan muunneltavuuden eri aiheiden mukaan. Esimerkiksi kun sadussa tuli yö, hämärsimme tilan ja pyrimme luomaan muutenkin rauhallisen tunnelman.

Saimme positiivista palautetta myös rauhallisista, mutta tarpeen mukaan jäməköistä olemuksitamme ohjaajina sekä hyvästä vuorovaikutuksestamme lasten kanssa. Koemme itsellemme haasteena projektissa olleen kuitenkin heittäytymisen täysin sadun maailmaan ja eläytymisen vahvasti ohjaamiseen, joka näkyi jonkin verran myös palautteissa sekä tarinan ja liikuntaosioiden irrallisuudessa. Tämä johtuu ehkä juuri rauhallisista luonteistamme, mutta pyrimme kehittämään toimintaamme tuokioiden edetessä. Lastentarhanopettaja antoi meille myös palautetta siitä, että runsaammalla sanallisella ohjeistuksella leikkien aikana lapset saavat enemmän ideoita toimintaansa sekä siitä, että leikki olisi hyvä aloittaa ja lopettaa selkeämmin. Saimme näihin liittyen paljon hyviä vinkkejä, ja osaksi hyvien palautteiden avulla onnistuimmekin kehittämään itseämme sekä oppimaan paljon uutta ja saamaan uusia näkökulmia toteutuksiin.

Huomasimme kahden varsinaisen satuliikuntatuokion jälkeen, että tuokioille tekemämme tavoitteet olivat hieman liian epätarkat ja laajat. Saimme myös lastentarhanopettajalta samaa palautetta. Kolmannesta varsinaisesta satuliikuntatuokiosta eteenpäin teimme jokaiselle tuokiolle erikseen vielä muutaman konkreettisemmän tavoitteen. Näiden tavoitteiden toteuttamisessa onnistuimme hyvin ja opimme myös itse kuinka konkreettisia ja pieniä tuokioiden tavoitteiden kannattaa olla. Ensimmäisten tuokioiden ajan kysyimme lapsilta myös numeerisen palautteen samalla tyyllillä, mutta siten lastentarhanopettaja ehdotti, että tyyliä voisi vaihdella. Tämän jälkeen vaihtelimmekin sitä eri tavoin, jolloin lapset keskittyivät enemmän antamiimme ohjeisiin, kun eivät tienneet mitä oli tulossa.

5.2 Lasten palaute

Mielestämme lapsilta saatu palaute toimintatuokioista on kaikkein tärkein palaute. Tästä johtuen kysyimmekin myös lapsilta palautetta jokaisen tuokion jälkeen. Palautteen kysyminen toteutettiin suullisesti ennalta määriteltujen kysymysten (liite 11) avulla sekä numeerisesti. Numeerinen palaute kerättiin muutamalla erilaisella toiminnallisella tavalla siten, että jokaisella kerralla mukana oli numerolaatat 1-5, joista lapset saivat antaa tuokiolle kokonaisarvosanan. Otimme mukaan myös toiminnallisen palautteenantotavan, jotta kaikki ryhmän lapset pääsivät osallisiksi palautteenantoon. Suullisessa palautteenannossa hiljaisemmat lapset voivat jäädä helposti taka-alalle ja heidän mielipiteensä ei tule kuuluviin.

Kysyessämme lapsilta millainen tuokio oli heidän mielestään, vastaukset olivat useimmiten samankaltaisia, kuten "mukavaa", "kivaa", "tosi kivaa", "super hyper mahtavan kivvaa" ja "nii hyvää ettei

voi sanoa". Lasten mielestä parasta oli useat asiat tuokioilla, ja monesti mainittiinkin kaikki, mitä tuokiolla tehtiin. Vastauksia oli esimerkiksi "hippa", "rentoutus", "kaikki", "häntäjuttu parasta esteet ihan kiva", "jääkuningatar", "karhuleikki" ja "hierominen". Saimme lapsilta melkein aina kuitenkin myös palautetta siitä, mistä he eivät sillä tuokiolla pitäneet. Näitä vastauksia olivat esimerkiksi "ei mittää", "hipasta", "luistelusta, koska kaaduin", "tikapuut", "karhuleikistä", "kisasta" ja "en vähä tykänny siitä ku sauva tippu koko ajan". Saamistamme palautteista voimmekin päätellä, että lapset viihtyivät ja pitivät suurimmaksi osaksi tuokioiden sisällöstä. On kuitenkin hyvä, että lapset uskalsivat myös kertoa, mistä eivät pitäneet. Mielestämme tämä osoitti luottamusta meitä kohtaan ja näiden palautteiden avulla voimme kehittää suunnittelemaamme toiminnan sisältöä.

Kysyimme lapsilta myös heidän mielipidettään siitä, millä tavalla he saivat omasta mielestään ilmaista itseään tuokiolla. Ensin lapset eivät oikein ymmärtäneet, mitä tarkoitamme, mutta kun selvensimme asiaa tarkentavilla lisäkysymyksillä, vastauksiakin alkoi ilmaantua. Usein samat vastaukset toistuivat ja näitä oli esimerkiksi "eläimen valinta" ja "rentoutuspaikan valinta". Toimintatuokion sisällöstä riippuen lapset huomasivat myös, miten saivat ilmaista itseään sen kertaiseen toimintaan liittyen. Esimerkiksi sillä tuokiolla, kun eläimet rakensivat yhteistä majaa, lapset kommentoivat "sai valita minkälainen talo on".

Taulukko 1. Lasten numeerinen palaute, jossa 1 on alhaisin ja 5 korkein

	1	2	3	4	5
Tutustuminen	-	1	1	1	5
Jäätanssi	-	-	-	1	10
Matka kotimetsään	1	1	-	3	6
Jääkuningatar	-	-	-	-	8
Majanrakennus	-	1	-	1	9
Luminen lakana	1	-	1	1	7
Revontulitanssi	1	1	-	1	6
Kilpailu metsän herruudesta	1	-	-	3	7
YHTEENSÄ	4	4	2	11	58

Taulukossa kuvaamme lasten antamia kokonaisarvosanoja jokaiselta toimintatuokiolta. Ylimmällä vaakarivillä ovat arvosanat 1-5, joista lapset saivat valita. Pystyriveillä jokaisen arvosanan alle on laskettu, kuinka moni lapsi antoi kyseisen arvosanan toimintatuokiolle. Taulukosta voi päätellä, että kokonaisuudessaan toimintatuokiot olivat lasten mielestä hyviä, sillä jokaisella tuokiolla olemme saaneet eniten arvosanaa viisi. Arvosanaa neljä olemme saaneet yhteensä 11 kappaletta, kun taas arvosanaa kolme saimme yhteensä vain kaksi kappaletta ja arvosanaa kaksi neljä kappaletta. Arvosanaa yksi olemme saaneet kaikilta tuokiolta yhteensä vain neljä kappaletta ja nämäkin jakautuivat tasaisesti neljälle toimintatuokiolle.

Yhteensä olemme saaneet kaikilta toimintatuokiolta 79 arvosanaa. Joillakin tuokiolla kaikki 11 lasta eivät kuitenkaan olleet paikalla. Jos kaikki lapset olisivat olleet jokaisella toimintatuokiolla, olisimme saaneet 88 arvosanaa. Nämä puuttuvat arvosanat vaikuttavat arvosanojen keskiarvoon, joka on 4,5. Mielestämme on oikein positiivinen asia, että saimme lapsilta näin hyviä arvosanoja.

5.3 Itsearviointi

Pohdimme toimintaamme sosiaalialan kompetensseihin perustuen koko työskentelymme ajan. Kompetenssit ovatkin olennaisessa osassa ammatillisen osaamisemme kehittämisessä. Tärkeimpinä oppimistavoitteinamme sosiaalialan kompetensseihin liittyen olivat asiakastyön osaaminen sekä eettinen osaaminen. Asiakastyön osaaminen ja hallitseminen näkyivät opinnäytetyössämme siten, että tuimme yksilöiden kasvua ja kehitystä antamalla lapsille runsaasti mahdollisuuksia toteuttaa itseilmaisua liikunnan keinoin sekä harjoitella liikkumistaitoja monipuolisesti suunnittelemisemme erilaisissa toiminnoissa. Yksilöiden huomiointi näkyi erityisesti siinä, että lapsilla oli paljon valinnanvaraa muun muassa siinä, miten haluavat itseään ilmaista.

Asiakastyön osaamiseemme kuului opinnäytetyössämme olennaisesti myös kykymme luoda ammatillinen vuorovaikutus- ja yhteistyösuhde sekä lasten, että päiväkodin henkilökunnan kanssa. Tätä toteutimme toiminnassamme siten, että kuuntelimme kaikkien mielipiteitä ja otimme niitä huomioon toiminnassamme mahdollisuuksien mukaan sekä kannustimme lapsia toimimaan rohkeasti kanssamme ja loimme hyvän ilmapiirin toiminnalle positiivisen vuorovaikutuksen avulla. Tutustuimme myös lapsiin ja he meihin, loimme toiminnalle tietyt raamit sekä noudatimme sovittuja aikatauluja ja sääntöjä. Myös nämä asiat vahvistivat vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteita.

Asiakastyön osaamisen taitoihimme kuului myös kykymme ohjata opinnäytetyössämme mukana olevaa 6-7 -vuotiaiden lasten pienryhmää tavoitteellisesti, voimavaraistaen sekä osallisuutta tukien. Ryhmän tavoitteellisessa ohjaamisessa nousi esiin osaamisemme hallita koko ryhmää, jotta suunnittelemamme asiat toteutuivat, yksilöitä unohtamatta. Tavoitteellisuuteen kuului myös osaamisemme suunnitella toimivia ja tavoitteiden kannalta merkittäviä tuokiota, ja muokata niitä tarpeen tullen. Lasten voimavaraistamista tuki se, että he saivat ilmaista itseään vapaasti ja luovasti, joka tuki myös heidän itseluottamustaan ja vuorovaikutustaitojaan. Lasten osallisuus näkyi työssämme siten, että lapset pääsivät antamaan meille palautetta jokaisen toimintatuokion jälkeen.

Sosiaalialan eettisestä osaamisesta työssämme näkyi se, että toimimme sosiaalialan arvojen ja ammattieettisten periaatteiden sekä ihmis- ja perusoikeussäädösten mukaisesti. Nämä konkreetisoituvat toiminnassamme muun muassa vaitiolovelvollisuuden noudattamisessa sekä kanssamme työskentelevien lasten ja aikuisten kohtelemisessa tasa-arvoisesti ja heidän ihmisarvoaan kunnioittavasti. Kunnioitimme toiminnassamme myös lasten itsemääräämisoikeutta ja kohtasimme lapset aidosti sekä olimme aidosti läsnä toimiessamme heidän kanssaan. Tiedotimme työskentelystämme

päiväkodissa saatekirjeellä myös lasten vanhempia, jolloin hekin tiesivät, keitä olemme ja miksi toimimme heidän lastensa kanssa.

Yhtenä oppimistavoitteena opinnäytetyössämme oli kehittää käytännön osaamistamme lasten ohjaamisessa ja saada siihen lisää varmuutta. Huomasimme heti toimintatuokioiden alussa pienryhmän sisältävän hyvin erilaisia persoonia. Osa lapsista oli huomattavasti aktiivisempia, kun taas osa arempia, joten he kaikki vaativat omanlaistaan ohjausta. Asanti & Sääkslahti (2010, 92) toteavatkin, että toimintatuokion ohjaajien tulee huomioida kaikki lapset, erityisesti hieman vetäytyvät lapset. Tähän tarvitaan taitoa helpottaa tehtäviä niin, että niistä selviää jokainen. Pyrimmekin kannustamaan arempia lapsia osallistumaan edes hieman. Ohjaamiseemme toi varmuutta se, että meitä oli aina kolme ohjaajaa paikalla.

Halusimme myös oppia satuliikunnasta, sillä se oli meille ennen tätä melko tuntematon alue. Pyrimmekin työssämme myös haastamaan itseämme, jotta kehityimme, ja tämä tapahtui käytännössä ainakin juuri sillä, että työmme sisälsi draamaa satuliikunnan muodossa. Kukaan meistä ei ole oikein mukavuusalueella draamaan liittyvissä asioissa, ja epävarmuus näkyi paikoitellen muun muassa heittäytymisen heikkoutena. Tuokioiden edetessä ja oppiessamme myös tuntemaan lapsia paremmin, itsevarmuutemme asiassa kasvoi, ja pystyimme pitämään myös tarinaa mukana paremmin läpi tuokion.

Kokonaisuudessaan koemme, että onnistuimme kehittämään itseämme prosessin aikana ja itselle asettamamme tavoitteet toteutuivat. Mielestämme olemme opinnäytetyön aikana esimerkiksi kehittyneet lasten ohjaamisessa. Koemme myös, että opinnäytetyömme toimintatuokiot olivat onnistuneita sekä tukivat asettamiamme tavoitteita.

5.4 Yhteenveto

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tukea lasten itseilmaisua satuliikunnan avulla. Yhteistyökumppaniltamme ja lapsilta saamamme palautteen sekä oman arviointimme perusteella voimme sanoa, että suunnittelemamme satuliikuntakokonaisuus on onnistunut. Mielestämme tuokioiden osatavoitteet sekä päätavoite toteutuivatkin hyvin.

Lyhyen aikavälin tavoiteinamme oli saada lapset eläytymään tarinaan ja harjoittamaan liikkumistaitojaan sekä mahdollistaa heidän monipuolinen kehon käyttö itseilmaisussa. Mielestämme lapset eläytyivät tarinaan pääosin hyvin, mutta välillä eläimen rooli saattoi unohtua muiden ohjeiden ja hauskan tekemisen lomassa. Tämä vaatikin meiltä sanallista muistuttamista. Eläimen rooliin eläytymistä auttoi mukaan otetut eläinasut. Huomasimme, että niillä kerroilla, kun emme ottaneet asuja alusta asti mukaan, eläytyminen unohtui paljon helpommin.

Lasten liikkumistaitojen harjoittamisen sekä monipuolisen kehon käytön mahdollistamisen tueksi olimme suunnitelleet erityyppisiä liikuntaosioita kuten tanssia, esteiden ylitystä ja juoksemista. Lapset pääsivät käyttämään kehoaan monipuolisesti muun muassa liikkuessaan eläimen tavoin sekä suorittaessaan erilaisia esteitä kuten puolapuut, askeltikapuut ja tunneli. Kehon käyttöä ja erilaisia liikkumistapoja monipuolistettiin erilaisilla ohjeistuksilla esimerkiksi jäätanssissa kehottamalla lapsia liikutamaan huivia eri tavoilla kuten ylhäällä, alhaalla, takana, edessä, hitaasti ja nopeammin jättäen kuitenkin lapsille tilaa omaan tulkintaan.

Päätavoitteemme oli tukea lasten itseilmaisua satuliikunnan avulla. Itseilmaisua tukemalla vahvistimme myös lasten itseluottamusta sekä heidän vuorovaikutuksellista osaamistaan toimia keskenään ja aikuisten kanssa. Nämä antavat lapsille myös keinoja ilmaista itseään arjen eri tilanteissa. Mielestämme suunnitelmamme tukivat asettamiemme tavoitteita. Yhteistyökumppaniltamme saamamme palautteen mukaan lapset saivat tuoda omia ehdotuksia mukaan toimintaan. Lapset saivat myös ilmaista itseään omien taitojensa sekä taipumuksiensa tavoin. Jokainen lapsi sai olla oma persoonansa. Nämä asiat näkyivät hyvin erään lapsen kohdalla. Hän oli ensimmäisillä tuokioilla hyvin arka ja ujo osallistumaan mihinkään toimintaan ja jättäytyi helposti sivummalle tarkkailemaan muiden tekemistä. Toimintatuokioiden edetessä yritimme pikkuhiljaa kannustaa ja rohkaista lasta osallistumaan. Huomasimmekin lapsen itseluottamuksen kasvavan ja toimintatuokioiden loppupuolella hän uskalsi jo osallistua tuokioille ja toimia omatoimisesti ilman jatkuvaa kannustusta sekä ilmaista itseään.

Vuorovaikutuksellinen osaaminen toteutui toimintatuokioillamme yhdessä tekemisen keinoin esimerkiksi yhteisen majan rakentamisessa, leikkivarjon heiluttamisessa ja esteiden yhdessä selvittämisessä. Yhdessä liikkuminen, leikkiminen ja pelaaminen herättävät vahvoja tunteita, ja kuuluminen ryhmään tai joukkueeseen lisää yhteenkuuluvuuden tunteita (Asanti & Sääkslahti 2010, 88). Tällöin yhteisten onnistumisten avulla ryhmän yhteishenki kehittyy. Nämä ovat myös tärkeitä taitoja osata arjessa toimiessa ja lasten tulevaisuudessa pärjäämisessä.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyömme oli mielestämme onnistunut. Yhteistyökumppanimme totea palautteessaan, että tällaisesta valmiista satuliikuntapaketesta voi jatkossa hyödyntää kätevästi osia tai käyttää jatkokertomuksena toiminnassa oman ryhmän kanssa. Hän uskookin, että moni lapsien kanssa toimiva ammattilainen tulee olemaan tästä paketista iloinen. Tuokioiden sisältöjä on myös helppo kehittää oman ryhmän tarpeisiin ja taitotasoon sopiviksi.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöprojektimme alkaessa syksyllä 2016 tuntui sen aloittaminen haastavalta ja hämmäntävältä. Parin tai ryhmän kasaaminen sekä varsinkin yhteistyökumppanin etsiminen ja aiheen valinta nopealla aikataululla tuottivat haastetta meille kaikille. Opinnäytetyöhön liittyvät kurssit tuntuivat etenevän nopeasti, mutta ne kuitenkin selkeyttivät projektin eteenpäin viemistä.

Aloitimme opinnäytetyöprosessin muodostamalla kolmen hengen ryhmän. Kaikilla meillä oli halu tehdä toiminnallinen opinnäytetyö, sekä kaikki halusimme sen liittyvän varhaiskasvatukseen. Aloitimme yhteistyökumppanin etsinnän kyselemällä tutuista päiväkodeista, olisiko heillä tarvetta tai aihetta opinnäytetyölle. Yhteistyökumppanin löydyttyä kävimme päiväkodilla heti syyskuussa 2016 suunnittelemassa alustavasti aihetta ja ryhmää, jolle toiminta toteutettaisiin sekä muita käytännön asioita. Aiheen valinta ei ollut helppoa, ja se vei jonkin verran aikaa.

Aluksi aioimme toteuttaa suunnittelemamme toimintatuokiot päiväkodin 3-5 -vuotiaiden ryhmässä niin, että toimintaamme osallistuisivat ryhmän 5-vuotiaat lapset. Suurin osa toimintamme leikeistä olikin siten suunniteltu ottaen huomioon 5-vuotiaiden kehitystaso esimerkiksi lasten koordinaatiokyvyn sekä motoristen taitojen osalta. Ryhmä kuitenkin muuttui projektin varrella yhteistyökumppanimme pyynnöstä 6-7 -vuotiaiden ryhmäksi suunnitelman ollessa jo lähes valmis, mikä saattoi vaikuttaa toimintatuokioidemme haastavuuteen. Ryhmän vaihtuminen näkyi paikoitellen esimerkiksi siinä, että satuliikuntaosiot olivat lasten ikätasoon nähden hieman liian helppoja ja osasta lapsista huomasikin, että he olisivat kaivanneet enemmän haastetta, jotta mielenkiinto olisi säilynyt kunnolla loppuun saakka. Pohdimme, että tähän vaikutti osaksi se, että emme tunteneet ryhmää etukäteen emmekä näin olleet tietoisia lasten yksilöllisistä taitotasosta. Osaksi siihen vaikutti myös kokemattomuutemme, sillä emme huomanneet ajatella tarpeeksi 5- ja 7-vuotiaan lapsen kehitystasojen eroja. Emme myöskään halunneet suunnitella tuokioita liian tiukasti, jotta lasten itseilmaisu pääsisi esille.

Totesimme kuitenkin ainakin yhden suunnittelemamme liikuntaosan olevan 6-7 -vuotiaillekin lapsille vielä liian haastava. Viimeisellä tuokiolla ollut eläinviesti muuttui vähän sekavaksi, koska lapsille tuli paljon uusia asioita, jotka piti muistaa. Tarkoituksena oli liikkua eläimen lailla, mutta viesti oli lapsille jo muutenkin uusi juttu, joten eläimen rooli unohtui suurimmalta osalta. Lisäksi olisi pitänyt vielä muistaa antaa seuraavalle jonossa läpsy, jotta hän saa lähteä liikkeelle. Lopulta emme

voineet enää keskittyä pienempiin asioihin, kuten esimerkiksi eläimen rooliin, jotta viesti saataisiin onnistumaan. Kisailun eli leikin loppuun kaivattiin myös selkeämpää lopetusta, sillä nyt kisailu ja lopputuloksesta väittely jatkui koko tuokion loppuun asti. Pelistä tai leikistä ei tule mitään, jos se menee enemmän tappeluksi ja väittelyksi. Tällaiset tilanteet kuitenkin pakottavat lasta harjoitteluun tunteiden ilmaisun säätelystä. (Asanti & Sääkslahti 2010, 88.) Opimmekin, että on tärkeää saada kilpailulliset tilanteet hyvin päätökseen ja käsitellä yhdessä häviämistä ja voittamista sekä reilua kilpailemista.

Huomasimme myös esimerkiksi rakentamallamme esteradalla, että osa valitsemistamme esteistä oli sellaisia, ettei lasten itseilmaisu päässyt parhaalla mahdollisella tavalla esille, koska niissä oli vaikeaa keksiä erilaisia tapoja edetä. Tällaisia olivat esimerkiksi puolapuut ja tunneli. Valitsimme kuitenkin nämä esteet mukaan, sillä niiden avulla lapset pääsivät käyttämään kehoaan kokonaisvaltaisesti liikkeessään esteen ohi.

Saimme muutaman kerran tuokioitamme seuranneelta lastentarhanopettajalta palautetta siitä, että meidän pitäisi ohjeistaa lapsia enemmän ja antaa virikkeitä erilaiseen liikkumiseen. Tämä johti kuitenkin mielissämme pohdintaan siitä, missä menee raja lasten itseilmaisun mahdollistamisessa ilman, että ohjaaja kertoo koko ajan, mitä seuraavaksi tehdään. Tarkoituksenamme oli kuitenkin antaa lapsille mahdollisuuksia ilmaista itseään ja keksiä itse erilaisia liikkumistapoja, joten koimme haasteeksi ohjeiden sopivan määrän.

Satuliikuntatuokiokokonaisuutemme loppupuolella saimme pyynnön yhteistyökumppaniltamme, että voisimme tehdä heille jonkinlaisen koonnin toimintatuokioistamme (liite 14), jotta heille ja toimintaan osallistuneille lapsille jäisi konkreettinen muisto tuokioistamme. Lopulta päädyimme ryhmän lastentarhanopettajan kanssa yhteistyössä siihen, että teemme lyhyen yhteenvedon kaikesta siitä, mitä kevään aikana tuokioillamme tapahtui, miten toiminta onnistui ja mitä lapset tykkäsivät. Sovimme yhteistyöpäiväkotimme kanssa, että he laittavat yhden koonnin ryhmän seinälle ja yhden jokaisen tuokioillemme osallistuneen lapsen kansioon, josta he voivat myöhemminkin muistella tuokioitamme. Lisäksi päiväkodin johtaja sai yhden kappaleen koonnistamme, jotta hänkin tietää paremmin, mitä kaikkea olemme kevään aikana tehneet lasten kanssa.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessimme on sujunut mielestämme hyvin. Olemme pysyneet sovituissa aikatauluissa, vaikka välillä onkin ollut ongelmallista sovittaa kolmen ihmisen aikataulut yhteen. Työn tekemistä helpotti se, että omasimme samat mielenkiinnonkohteet ja tavoitteet työlle

sekä halumme tehdä toiminnallisen opinnäytetyön. Käytännössä toimintatuokioiden ohjaamista helpotti se, että olemme luonteeltamme kaikki melko samanlaisia. Jos joku olisi ollut eri luonteinen, olisi se voinut aiheuttaa yhteentörmäyksiä enemmän.

Haasteeksi opinnäytetyöprosessissamme koimme lähdemateriaalin löytämisen. Hyödynsimme useita eri hakukoneita sekä hakutapoja, mutta lähteitä tuntui kuitenkin löytyvän niukasti. Lisäksi muun muassa juuri uudistunut varhaiskasvatustuki sekä liikuntasuositukset vaikeuttivat lähteiden hyödyntämistä, koska lähteissä oli vanhentunutta tietoa. Haasteita työn tekemiselle ja raportin kirjoittamiselle tuotti myös syksyllä 2017 ollut viimeinen harjoittelu, jonka aikana emme edenneet juuri ollenkaan työn ollessa sellaisessa vaiheessa, että sitä oli parasta mielestämme tehdä yhdessä. Harjoittelun jälkeen työskentelimmekin intensiivisesti, jotta saimme raportin kirjoitettua loppuun.

6.1 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen teossa noudatetut hyvät tieteelliset käytännöt luovat eettisesti hyvän tutkimuksen. Huomioon otettavia eettisiä kysymyksiä tutkijalla onkin monia. Hyviin tieteellisen käytännön ohjeisiin kuuluu muun muassa yleisen huolellisuuden ja tarkkuuden noudattaminen tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä arvioinnissa. Lisäksi tutkimuksen suunnittelussa, toteutuksessa sekä raportoinnissa on noudatettava tieteelliselle tiedolle asetettuja vaatimuksia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 23-24.)

Tutkijan tulee käyttää myös eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Ennen tutkimuksen aloittamista tutkimustulosten omistajuutta ja aineistojen säilyttämistä koskevat asiat, kuten tutkimusryhmän jäsenten asema, osuus tekijyydestä, oikeudet, vastuut ja velvollisuudet on määriteltävä tavalla, jonka kaikki hyväksyvät. (Hirsjärvi ym. 2009, 23-24.) Meille kaikille oli selvää opinnäytetyöprosessin alusta saakka, että kaikki tekijät ovat tasavertaisia keskenään ja kaikille kuuluu samat oikeudet, vastuut ja velvollisuudet. Tämä näkyi käytännössä siten, että jokaisen täytyi osallistua prosessiin yhtä paljon ja tehdä oma osuutensa.

Tutkimustyön kaikissa vaiheissa tulee myös vältellä epärehellisyttä. Tämä tarkoittaa tutkimustyössä esimerkiksi sitä, että toisten tekstiä ei lainata luvattomasti ja esitetä omanaan. (Hirsjärvi ym.

2009, 26-27.) Tutkimuseettisistä väärinkäytöksistä tyypillisimpiä esimerkkejä ovat plagiointi ja väärentäminen (Kuula 2011, 29). Opinnäytetyössämme olimme huolellisia siinä, että lähdemerkinnät tuli merkittyä oikein emmekä kopioineet tekstiä suoraan lähteistä vaan kirjoitimme sen omin sanoin. Tutkimusaineistojen keruu, käsittely ja asianmukainen arkistointi ovat myös olennaisia asioita tiedon luotettavuuden ja tarkistettavuuden kannalta (Kuula 2011, 24). Jäimme miettimään lasten palautteiden luotettavuutta, koska vastaukset olivat useimmilla tuokioilla lähes samoja ja tietyt lapset olivat useimmiten äänessä. Pohdimmekin, myötäilivätkö hiljaisemmat lapset äänekkäimpiä, kun heidän vastauksensa tulivat niin painokkaasti ja aina ensimmäisinä. Mielestämme palautteiden luotettavuus kärsi, jos hiljaisemmat lapset eivät uskaltaneet sanoa omaa aitoa mielipidettään. Jossain vaiheessa mietimme jo sitäkin, pitääkö meidän vaihtaa lapsilta kysymiämme kysymyksiä palautteenannossa. Olimme kuitenkin sitä mieltä, että kysymysten on tärkeää olla samat, jotta pystymme analysoimaan ja vertailemaan vastauksia opinnäytetyömme loppuraporttiin. Toiminnallisia keinoja pystyi kuitenkin vaihtelemaan tuokioiden edetessä ilman, että tulosten luotettavuus kärsii.

Vaikka lasten palautteet olivatkin paikoitellen samankaltaisia keskenään ja mietimme niiden luotettavuutta, emme kuitenkaan yleistäneet niitä, vaan raportoimme tulokset sellaisina kuin ne saimme. Emme myöskään muokanneet yhteistyökumppanilta toimintatuokioista saamaamme palautetta, vaan pohdimme sitä sellaisena kuin sen saimme. Hirsjärvi ym. (2009, 26-27) toteavatkin, että tuloksia ei saa yleistää kriittikittömästi, niitä ei myöskään saa keksiä tai kaunistella. Tutkimuksen raportointi ei saa olla puutteellista tai harhaanjohtavaa, eli alkuperäisiä havaintoja ei saa muokata niin, että tulos vääristyy.

LÄHTEET

Anttila, E. 2009. Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa I. Ruokonen, S. Rusanen & A-L. Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Yliopistopaino Oy, 17-19.

Autio, T. & Kaski, S. 2005. Ohjaamisen taito – Liikunta tukemassa lapsen ja nuoren kasvua. Helsinki: Edita Prima Oy.

Asanti, R. & Sääkslahti, A. 2010. Liikuntaa monipuolisesti päiväkodissa. Teoksessa R. Korhonen, M-L. Rönkkö & J. Aerila (toim.) Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Turku: Uniprint, 88, 92-93.

Bellman, C.M. Karhu nukkuu. Teoksessa R. Ollaranta, M. Simojoki & S. Sipurahäntä (toim.) Meidän muksun laulut ja leikit. Helsinki: Otava, 97.

Hautala, A. Miten lapsi liikkuu? Oma Terveys Oy. Viitattu 18.10.2017, <http://www.terve.fi/leikki-ika/miten-lapsi-liikkuu>.

Heinonen, S-L. 2001. Sanataide oppimisen ja leikin innoittajana. Teoksessa M. Suojala & M. Karjalainen (toim.) Avaa lastenkirja. Johdatus lastenkirjallisuuden lajeihin ja käyttöön. Helsinki: lasten keskus, 205.

Heinonen, S-L. 1996. Seikkailu, vapaus, lento ja kuvittelun leikki – draama varhaiskasvatuksessa. Tampere: Tampereen yliopisto.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. Pedatieto Oy.

Karila, K. & Lipponen, L. 2013. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.

Karvonen, P., Siren-Tiusanen, H. & Vuorinen, R. 2003. Varhaisvuosien liikunta. Jyväskylä: Gummerus Kirja-paino Oy.

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Leskinen, E. 2009. Ryhmä toimimaan! Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön. Juva: PS-kustannus.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2003. Iso lapsi, pieni koululainen. Lapsi eri ikävuosina. 6-7 v.

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro Oy.

Opetushallitus 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Viitattu 17.10.2017, http://www.oph.fi/download/163781_esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf.

Opetushallitus 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Uudistuneet liikuntasuosituksesi! Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset. Viitattu 2.11.2016, <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75405/OKM21.pdf>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Varhaiskasvatus. Viitattu 16.9.2016, <http://www.minedu.fi/OPM/Koulu-tus/varhaiskasvatus/?lang=fi>.

Oulun ammattikorkeakoulu 2016. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Sisäinen lähde. Viitattu 14.12.2016, file:///C:/Users/o4kaha02/Downloads/sosionomi_kompetenssit_2016.pdf.

Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut 2017. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja Oulun kaupungin paikalliset linjaukset. Viitattu 17.10.2017, <https://www.ouka.fi/documents/112792/131455/Oulun+kaupungin+varhaiskasvatussuunnitelma+11.5.2017.pdf/04d6ece7-e619-4cf6-8131-a3fcf94f938e>.

Pulli, E. 2001. Opi liikkuen, liiku leikkien. Liikuntaa esiopetukseen. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Päiväkodin X varhaiskasvatussuunnitelma 2015. Viitattu 12.11.2016.

Pääjoki, T. 2016. Lasten taiteellinen toimijuus. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 114, 122.

Pönkkö, A. & Sääkslahti, A. 2016. Liikkuva lapsi. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 138.

Severikangas, T. 2000. Ilmaisutaidon seikkailuja. Helsinki: Oy Edita Ab.

Sääkslahti, A. 2017. Nyljetty liikunta? Jyväskylän yliopisto. Viitattu 18.10.2017, <https://www.jyu.fi/fi/blogit/tiedeblogi/saakslahti>.

UKK-instituutti 2014. Liikuntaa harrastava lapsi tai nuori liikkuu todennäköisemmin myös aikuisena. Viitattu 27.1.2017, http://www.ukkinstituutti.fi/tietoa_terveysliikunnasta/liikunnan_vaikutukset/ika-kaudet/liikunta_vaikuttaa_lasten_ja_nuorten_kehitykseen.

Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36.

Vilka, H., & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Hei vanhemmat!

Olemme kolme sosionomiopiskelijaa Oulun ammattikorkeakoulusta. Toteutamme opinnäytetyönämme lasten itseilmaisua tukevia satuliikuntatuokioita X päiväkodissa. Tuokiot toteutetaan X pienryhmälle. Toimintatuokiot alkavat viikolla 13, ja niitä pidetään 1-2 kertaa viikossa, yhteensä 8 kertaa.

Keräämme palautetta tuokioista niihin osallistuvilta lapsilta ja päiväkodin henkilökunnalta. Palautteet kerätään nimettöminä, joten niistä ei voi lapsia tunnistaa. Emme ota myöskään toimintatuokioiden aikana lapsista valokuvia.

Ystävällisin terveisin,

Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi ja Piia Seppänen

Aika ja paikka 30.3.2017 Oulu Opiskelijoiden nimet Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen
Toiminnan aihe / nimi – mitä tehdään? Toiminnan sekä itsemme esittelyt, tarinan läpikäynti, tutustumisleikit: nimihippa ja lankakerä, loppurentoutus tai muu lopetus
Kohderyhmä <ul style="list-style-type: none">- 6-7 -vuotiaat- 11 lasta
Tavoitteet (lapsiryhmälle / yksittäisille lapsille) Tuokion päätavoite: Tutustua lapsiin ja saada luotua heihin toiminnan jatkon kannalta positiivinen yhteys ja innostus toimintaa kohtaan Tuokion osatavoitteet: sama kuin päätavoite
Välineet ja materiaalit Lankakerä, cd-soitin
Tila / paikka ja valmistelut <ul style="list-style-type: none">- Yhteistyöpäiväkodin liikuntasali- Tarinan valmistelu, rentoutuksen musiikin valinta
Ajankäyttö <ul style="list-style-type: none">- Tuokion kokonaiskesto noin 45 min- 10 min itsemme ja toiminnan esittely, 10 min nimihippa, 15 min lankakerä, 10 min palaute lapsilta

Tuokion sisältö ja toiminnan toteutus

- aloitus: motivointi, toimintaan orientointi, tarinan läpikäynti, innostaminen toiminnan jatkoon
- toiminnan kuvaus vaiheittain: itsemme ja toiminnan esittely, nimihippa, lankakeräleikki ja palaute
- lopetus: loppurentoutus ja kerrotaan milloin seuraava kerta ja mitä silloin ohjelmassa, palaute

Työnjako aikuisten kesken

- Päävetäjä: Piia
- Apuvedäjä: Hanna
- Arvioija: Noora

<p>Aika ja paikka 5.4.2017 Oulu</p> <p>Opiskelijoiden nimet Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen</p>
<p>Toiminnan aihe / nimi – mitä tehdään? Kettu-jänis hippa, luistelu ja jäätanssi, loppurentoutus</p>
<p>Kohderyhmä</p> <ul style="list-style-type: none">- 6-7 -vuotiaat- 11 lasta
<p>Tavoitteet (lapsiryhmälle / yksittäisille lapsille)</p> <p>Tuokioiden päätavoite:</p> <ul style="list-style-type: none">- lasten itseilmaisun tukeminen satuliikunnan avulla (luistelu ja jäätanssi) <p>Tuokion osatavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none">- antaa lapsille keinoja ilmaista itseään arjen eri tilanteissa- vahvistaa lasten itseluottamusta ja heidän vuorovaikutuksellista osaamistaan- saada lapset eläytymään tarinaan ja harjoittamaan liikkumistaitojaan sekä mahdollistaa heidän monipuolinen kehon käyttö itseilmaisussa
<p>Välineet ja materiaalit</p> <p>Ketturekvisiitta, voimistelunauhoja, huiveja, muuta rekvisiittaa (esim. tytöille hameita), toiminnan ja loppurentoutuksen musiikki, cd-soitin</p>
<p>Tila / paikka ja valmistelut</p> <ul style="list-style-type: none">- Yhteistyöpäiväkodin liikuntasali- Salin valmistelu talviseksi, jäätanssiin sopivaksi, musiikkien valinta

Ajankäyttö

- Tuokion kokonaiskesto noin 45 min
- 5 min kertaamme keitä olemme ja kerrotaan mitä tänään tehdään, 10 min kettu-jänishippa alkuun, 20 min varsinainen toiminta (luistelu ja jäätanssi, itseilmaisu), 10 min loppurentoutus ja palaute lapsilta

Tuokion sisältö ja toiminnan toteutus

- aloitus: kerrataan ketä paikalla tänään, kerrotaan mitä tänään on ohjelmassa (motivoidaan toimintaan)
- toiminnan kuvaus vaiheittain: kerrotaan tämän päivän toiminta, leikitään alkuleikki, varsinainen toiminta sekä loppurentoutus ja palaute
- lopetus: loppurentoutus ja kerrotaan milloin seuraava kerta ja mitä silloin ohjelmassa, palaute

Työnjako aikuisten kesken

- Päävetäjä: Hanna
- Apu vetäjä: Noora
- Arvioija: Piia

<p>Aika ja paikka 6.4.2017 Oulu</p> <p>Opiskelijoiden nimet Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen</p>
<p>Toiminnan aihe / nimi – mitä tehdään? Huivinryöstö, matka kotimetsään, rentoutus</p>
<p>Kohderyhmä</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6-7 -vuotiaat - 11 lasta
<p>Tavoitteet (lapsiryhmälle / yksittäisille lapsille)</p> <p>Tuokioiden päätavoite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lasten itseilmaisun tukeminen satuliikunnan avulla (matka järveltä kotimetsään) <p>Tuokion osatavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - antaa lapsille keinoja ilmaista itseään arjen eri tilanteissa - vahvistaa lasten itseluottamusta ja heidän vuorovaikutuksellista osaamistaan - saada lapset eläytymään tarinaan ja harjoittamaan liikkumistaitojaan sekä mahdollistaa heidän monipuolinen kehon käyttö itseilmaisussa
<p>Välineet ja materiaalit</p> <p>Huivit, esteitä (esim. askeltikkaat, tötsät, penkit, patjat, puolapuut, köydet), loppurentoutuksen musiikki, cd-soitin</p>
<p>Tila / paikka ja valmistelut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyöpäiväkodin liikuntasali - Salin valmistelu niin, että kotimatkan esteet on helppo siirtää alkuleikin jälkeen paikoilleen ympäri salia, rentoutuksen musiikin valinta

Ajankäyttö

- Tuokion kokonaiskesto noin 45 min
- 5 min aloitus, 10 min alkuleikki, 20 min toiminta eli matka järveltä kotimetsään, 10 min loppurentoutus ja palaute lapsilta

Tuokion sisältö ja toiminnan toteutus

- aloitus: kerrataan ketä paikalla tänään, kerrotaan mitä tänään on ohjelmassa (motivoidaan toimintaan)
- toiminnan kuvaus vaiheittain: aloitus, alkuleikki, varsinainen toiminta, loppurentoutus ja palaute
- lopetus: loppurentoutus ja kerrotaan milloin seuraava kerta ja mitä silloin ohjelmassa, palaute

Työnjako aikuisten kesken

- Päävetäjä: Noora
- Apu vetäjä: Piia
- Arvioija: Hanna

<p>Aika ja paikka 11.4.2017 Oulu</p> <p>Opiskelijoiden nimet Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen</p>
<p>Toiminnan aihe / nimi – mitä tehdään? Jäätikapuut, jääpatsaat, rentoutus</p>
<p>Kohderyhmä</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6-7 -vuotiaat - 11 lasta
<p>Tavoitteet (lapsiryhmälle / yksittäisille lapsille)</p> <p>Tuokioiden päätavoite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lasten itseilmaisun tukeminen satuliikunnan avulla (jäätikapuiden ylittäminen ja jääpatsaat) <p>Tuokion osatavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mielikuvituksen käyttö jäätikapuiden ylityksessä erilaisilla tavoilla - eläimen rooliin eläytyminen - erilaisten patsaiden keksiminen
<p>Välineet ja materiaalit</p> <p>Askeltikkaat, jääkuningattaren rekvisiitat (esim. taikasauva), toiminnan ja loppurentoutuksen musiikki, cd-soitin</p>
<p>Tila / paikka ja valmistelut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyöpäiväkodin liikuntasali - Tikapuut esille ensimmäistä leikkiä varten, musiikkien valinta

Ajankäyttö

- Tuokion kokonaiskesto noin 45 min
- 5 min aloitus, 10 min alkuleikki, 20 min toiminta eli jääpatsaat, 10 min loppurentoutus ja palaute lapsilta

Tuokion sisältö ja toiminnan toteutus

- aloitus: kerrataan ketä paikalla tänään, kerrotaan mitä tänään on ohjelmassa (motivoidaan toimintaan)
- toiminnan kuvaus vaiheittain: aloitus, alkuleikki, varsinainen toiminta, loppurentoutus ja palaute
- lopetus: loppurentoutus ja kerrotaan milloin seuraava kerta ja mitä silloin ohjelmassa, palaute

Työnjako aikuisten kesken

- Päävetäjä: Piia
- Apu vetäjä: Hanna
- Arvioija: Noora

Aika ja paikka 13.4.2017 Oulu Opiskelijoiden nimet Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen
Toiminnan aihe / nimi – mitä tehdään? Karhu nukkuu, majanrakennus, rentoutus
Kohderyhmä <ul style="list-style-type: none">- 6-7 -vuotiaat- 11 lasta
Tavoitteet (lapsiryhmälle / yksittäisille lapsille) Tuokioiden päätavoite: <ul style="list-style-type: none">- lasten itseilmaisun tukeminen satuliikunnan avulla (majanrakennus) Tuokion osatavoitteet: <ul style="list-style-type: none">- eläimen rooliin eläytyminen- lasten yhteistyö majan rakentamisessa
Välineet ja materiaalit Kaikkea mitä päiväkodilta löytyy majanrakennukseen (esim. patjat, peitot, tuolit), loppurentoutuksen musiikki, karhurekvisiitta, cd-soitin
Tila / paikka ja valmistelut <ul style="list-style-type: none">- Yhteistyöpäiväkodin liikuntasali- Majanrakennusvälineiden asettelu salin reunoille aloitusleikin ajaksi, loppurentoutuksen musiikin valinta
Ajankäyttö <ul style="list-style-type: none">- Tuokion kokonaiskesto noin 45 min

- 5 min aloitus, 10 min alkuleikki, 20 min toiminta eli majanrakennus, 10 min loppurentoutus ja palaute lapsilta

Tuokion sisältö ja toiminnan toteutus

- aloitus: kerrataan ketä paikalla tänään, kerrotaan mitä tänään on ohjelmassa (motivoidaan toimintaan)
- toiminnan kuvaus vaiheittain: aloitus, alkuleikki, varsinainen toiminta, loppurentoutus ja palaute
- lopetus: loppurentoutus ja kerrotaan milloin seuraava kerta ja mitä silloin ohjelmassa, palaute

Työnjako aikuisten kesken

- Päävetäjä: Hanna
- Apuветäjä: Noora
- Arvioija: Piia

Aika ja paikka 26.4.2017 Oulu Opiskelijoiden nimet Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen
Toiminnan aihe / nimi – mitä tehdään? Jäämies, leikkivarjo, rentoutus
Kohderyhmä <ul style="list-style-type: none">- 6-7 -vuotiaat- 11 lasta
Tavoitteet (lapsiryhmälle / yksittäisille lapsille) Tuokioiden päätavoite: <ul style="list-style-type: none">- lasten itseilmaisun tukeminen satuliikunnan avulla (leikkivarjon heiluttelu myrskynlailla) Tuokion osatavoitteet: <ul style="list-style-type: none">- eläimen rooliin eläytyminen- leikkivarjon heiluttelemine yhdessä eri tavoilla
Välineet ja materiaalit Leikkivarjo, sanomalehtipallot, loppurentoutuksen musiikki, cd-soitin
Tila / paikka ja valmistelut <ul style="list-style-type: none">- Yhteistyöpäiväkodin liikuntasali- Salin valmistelu myrskyn näköiseksi, loppurentoutuksen musiikin valinta
Ajankäyttö <ul style="list-style-type: none">- Tuokion kokonaiskesto noin 45 min

- 5 min aloitus, 10 min alkuleikki, 20 min toiminta eli leikkivarjon heiluttaminen myrskyssä, 10 min loppurentoutus ja palaute lapsilta

Tuokion sisältö ja toiminnan toteutus

- aloitus: kerrataan ketä paikalla tänään, kerrotaan mitä tänään on ohjelmassa (motivoidaan toimintaan)
- toiminnan kuvaus vaiheittain: aloitus, alkuleikki, varsinainen toiminta, loppurentoutus ja palaute
- lopetus: loppurentoutus ja kerrotaan milloin seuraava kerta ja mitä silloin ohjelmassa, palaute

Työnjako aikuisten kesken

- Päävetäjä: Noora
- Apuветäjä: Piia
- Arvioija: Hanna

Aika ja paikka 3.5.2017 Oulu Opiskelijoiden nimet Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen
Toiminnan aihe / nimi – mitä tehdään? Tähtihippa, revontuli-tanssi, rentoutus
Kohderyhmä <ul style="list-style-type: none">- 6-7 -vuotiaat- 11 lasta
Tavoitteet (lapsiryhmälle / yksittäisille lapsille) Tuokioiden päätavoite: <ul style="list-style-type: none">- lasten itseilmaisun tukeminen satuliikunnan avulla (revontuli-tanssi) Tuokion osatavoitteet: <ul style="list-style-type: none">- eläimen rooliin eläytyminen- musiikin tulkinta kehoa käyttäen
Välineet ja materiaalit Eri väriset huivit, toiminnan ja loppurentoutuksen musiikki, cd-soitin
Tila / paikka ja valmistelut <ul style="list-style-type: none">- Yhteistyöpäiväkodin liikuntasali- Salin valmistelu yöksi, musiikkien valinta
Ajankäyttö <ul style="list-style-type: none">- Tuokion kokonaiskesto noin 45 min

- 5 min aloitus, 10 min alkuleikki, 20 min toiminta eli revontuli-tanssi, 10 min loppurentoutus ja palaute lapsilta

Tuokion sisältö ja toiminnan toteutus

- aloitus: kerrataan ketä paikalla tänään, kerrotaan mitä tänään on ohjelmassa (motivoidaan toimintaan)
- toiminnan kuvaus vaiheittain: aloitus, alkuleikki, varsinainen toiminta, loppurentoutus ja palaute
- lopetus: loppurentoutus ja kerrotaan milloin seuraava kerta ja mitä silloin ohjelmassa, palaute

Työnjako aikuisten kesken

- Päävetäjä: Piia
- Apuvedäjä: Hanna
- Arvioija: Noora

<p>Aika ja paikka 5.5.2017 Oulu</p> <p>Opiskelijoiden nimet Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi & Piia Seppänen</p>
<p>Toiminnan aihe / nimi – mitä tehdään? Aurinkoleikki, eläinviesti, rentoutus</p>
<p>Kohderyhmä</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6-7 -vuotiaat - 11 lasta
<p>Tavoitteet (lapsiryhmälle / yksittäisille lapsille)</p> <p>Tuokioiden päätavoite:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lasten itseilmaisun tukeminen satuliikunnan avulla (eläinviesti) <p>Tuokion osatavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhdessä toimiminen eläinviestissä - eläimen rooliin eläytyminen
<p>Välineet ja materiaalit Vanteet, pahvista valmiiksi tehdyt aurinko ja pilvet, cd-soitin</p>
<p>Tila / paikka ja valmistelut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteistyöpäiväkodin liikuntasali - Aloitusleikkiä varten saliin valmistellaan aurinko ja pilvet, musiikkien valinta
<p>Ajankäyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuokion kokonaiskesto noin 45 min

- 5 min aloitus, 10 min alkuleikki, 20 min toiminta eli eläinviesti, 10 min loppurentoutus ja palaute lapsilta

Tuokion sisältö ja toiminnan toteutus

- aloitus: kerrataan ketä paikalla tänään, kerrotaan mitä tänään on ohjelmassa (motivoidaan toimintaan)
- toiminnan kuvaus vaiheittain: aloitus, alkuleikki, varsinainen toiminta, loppurentoutus ja palaute
- lopetus: loppurentoutus ja kerrotaan milloin seuraava kerta ja mitä silloin ohjelmassa, palaute

Työnjako aikuisten kesken

- Päävetäjä: Hanna
- Apuветäjä: Noora
- Arvioija: Piia

Satumetsän eläimet

2. On kevät Satumetsässä. Aurinko lämmittää jo mukavasti maata ja lumi on alkanut sulaa. Metsässä asuu useita eri metsän eläimiä. Eläimet ovat keskenään hyviä ystäviä ja odottavat innokkaana kesän tuloa. Eläimet alkavat pohtia yhdessä tekemistä. He keksivät, että he haluavat lähteä läheisen järven jäälle luistelemaan, ennen kuin jäät sulavat. Kaikki hakevat luistimensa mukaan ja laittavat kaulaliinat kaulaansa, etteivät paleltuisi kevään viileässä tuulessa. Jäälle päästyään eläimet alkavat kuulla musiikkia läheisestä mökistä, joka innostaa heidät jäätanssiin.

3. Jäätanssin jälkeen eläimet lähtevät takaisin kotimetsäänsä kohti. Vähän matkaa käveltyään he kuitenkin huomaavat, että heidän normaalille reitilleen on luistelun aikana ilmestynyt ihmisten leiri, jota eläimet eivät uskalla lähestyä. He päättävät lähteä kiertämään kotiin pidempää reittiä. Toinen reitti kotimetsään ei kuitenkaan ole aivan helppo, sillä siellä tulee vastaan erilaisia esteitä. Eläimet matkaavat vuoren yli, kantojen ympäri, kivien ja pensaiden ohitse sekä kaatuneiden puiden ali päästäkseen kotiinsa. Eläimet kuitenkin selvittävät esteet ja pääsevät väsyneinä koteihinsa.

4. Kotimetsään saapuessaan eläimet huomaavat, että ilma alkaa yhtäkkiä viilentyä, tuuli yltyä ja maa pakastua uudelleen. He päättävät, että metsän Jääkuningatar on päättänyt tuoda talven takaisin. Sillä hetkellä Jääkuningatar saapuukin vihaisena paikalle, sillä hän vihaa kesää ja on huomannut ilman lämpenevän. Jääkuningatar alkaa yrittää jäädyttää metsää uudelleen ja jähmettää myös metsän eläimiä jääpatsaiksi. Eläimet onnistuvat kuitenkin välttämään tämän, ja Jääkuningatar lähtee pettynäänä kotiinsa odottamaan seuraavaa talvea.

5. Jääkuningattaren lähdettyä tuuli jatkaa kuitenkin yltymistään metsässä ja puut huojuvat jo rajusti tuulenpuuskien takia. Eläimet huomaavat, että myrsky on saapumassa Satumetsään. He alkavat kiireesti rakentaa yhteistä majaa, johon kaikki mahtuvat suojaan myrskyltä. He keräävät metsästä rakennustarvikkeita, joista rakentavat majalleen seinät ja katon. Maja valmistuu juuri ennen kuin myrsky iskee, ja eläimet menevät sisään odottamaan myrskyn laantumista.

6. Myrskyn loputtua eläimet uskaltavat takaisin ulos ja huomaavat, että myrsky on lennättänyt metsään ison lakanan läheisen mökin pihalta. Lakana on kuitenkin aivan lumen peitossa. Metsän

eläimet alkavat yhdessä ravistella lakanaa puhtaaksi lumesta. He ravistelevat lakanaa vaihtelemalla eri tyylejä: hiljaa, vähän kovempaa ja sitten myös niin kovasti, kuin jaksavat. Lopulta kun lakana on puhdas, eläimet alkavat leikkiä sillä. He keksivät, että jokainen eläin saa vuorollaan mennä lakanan alle toisten heilutellessa sitä. Leikin lopuksi eläimet huomaavat, että ilta alkaa jo hämärtyä ja yö saapuu.

7. Yöllä kaikki eläimet nukkuvat sikeästi omissa kodeissaan. Yhtäkkiä pöllö alkaa huhuilla äänekäästi eläinten kotien vieressä, ja kaikki eläimet heräävät. He menevät ulos kodeistaan ja huomaaavat yön pimeydessä taivaalla leimuavat mahtavat revontulet. Revontulet leiskuvat eri värisinä ja kauniina, ja eläimet katselevat niitä lumoutuneina. He eivät ole koskaan ennen nähneet vastaavaa. Eläimet päättävät hakea kodeistaan huiveja ja nauhoja ja intoutuvat tanssimaan revontulien kanssa. Eläimet tanssivat kunnes väsyvät liikaa, ja menevät takaisin nukkumaan.

8. Aamun valjetessa eläimet heräävät uuteen aurinkoiseen päivään. Eläimet keksivät järjestää juoksukilpailun viestin muodossa. He jakaantuvat kahteen joukkueeseen ja kilpailevat innokkaasti siitä, kumpi joukkueista on metsän nopein. Kilpailun jälkeen eläimet jäävät iloisina makoilemaan auringon lämpöön ja nauttimaan keväästä.

Lasten palaute kerätään jokaisen tuokion jälkeen toiminnallisin sekä sanallisin keinoin. Toiminnallinen palaute kerätään siten, että laitamme lattialle numerolappuja ykkösestä viiteen (numeron yksi ollessa huonoin ja numeron viisi paras). Lapset saavat mennä seisomaan sen numeron kohdalle, jonka arvosanan antaisivat tuokiolle. Sanallinen palaute kerätään niin, että ohjaajat kysyvät kysymykset ja kirjaavat lasten vastaukset ylös.

Kysymyksiä lapsille:

Millainen tuokio mielestäsi oli?

Mikä oli parasta tuokiossa?

Mistä et pitänyt tuokiossa?

Millä tavoilla sait ilmaista itseäsi?

Miten onnistuimme ohjauksessa?

Miten tuokion sisältö vastasi kokonaistavoitteisiin ja osatavoitteisiin?

Miten tuokion sisältö tuki lasten itseilmaisua?

Muita huomioita?

Miten suunnittelemamme tuokiot tukivat opinnäytetyömme tavoitteita?

Miten satuliikunta tuki lasten itseilmaisua?

Mitä onnistumisia ja kehittämiskohteita ohjauksessamme oli?

Uskotko, että työtämme hyödynnetään jatkossa?

Vapaa sana

Satumetsän eläimet

Toteutimme X päiväkodin X ryhmälle 8 satuliikuntatuokiota keväällä 2017. Toimintakerrat olivat osa opinnäytetyötämme, ja niillä pyrittiin lasten itseilmaisun tukemiseen. Ensimmäinen tuokio oli tutustumiskerta, mutta muut tuokiot sisälsivät aina alkuleikin, päätoiminnan ja rentoutuksen. Alkuleikkienä leikimme yleensä erilaisia muunnoksia hippaleikeistä. Päätoiminta liittyi itse keksimäämme tarinaan, joka eteni jokaisella kerralla ja jonka mukaan Satumetsän eläimet pääsivät liikkumaan. Loppurentoutuksessa hyödynsimme rauhallista musiikkia, sekä useimmiten palloilla hieromista. Kysyimme myös lapsilta ja lastentarhanopettajalta palautetta jokaisen kerran jälkeen.

Jokaisen päätoiminnan alussa luimme sitä kertaa koskevan luvun tarinasta, sekä edellisten tuokioiden luvut, jotta tarina palautui lasten mieliin. Lapset saivat myös joka kerta valita haluamansa eläimen rekvisiitaa päällensä ja eläytyä valitsemansa eläimen rooliin.

Ensimmäisellä tarinaan liittyvällä kerralla Satumetsän eläimet intoutuivat jäätanssiin läheisen järven jäällä. Toisella kerralla eläimet lähtivät järven jäältä kotimatalle. Matka ei kuitenkaan ollut aivan yksinkertainen, sillä se sisälsi erilaisia esteitä. Kolmannella kerralla Satumetsään saapui Jääkuningatar, joka yritti estää kevään tuloa ja jäädyttää myös eläimiä patsaiksi. Neljännellä kerralla eläimet rakensivat yhdessä majan suojautuakseen saapuvilta myrskyltä.

Kuvassa lasten palautteessa käyttämämme numerot.

Kuvassa lasten rakentama maja.

Viidennellä kerralla eläimet löysivät metsään lentäneen suuren lakanan, jota he alkoivat heilutella puhtaaksi lumesta hyödyntäen eri tyylejä. Kuumennella kerralla metsään saapui yö, ja taivaalle ilmestyi revontulia. Eläimet tanssivat revontulien kanssa läpi yön. Seitsemännellä ja viimeisellä kerralla eläimet järjestivät leikkimielisen nopeuskilpailun. Kilpailu toteutettiin kahdessa joukkueessa, ja eläimet kisailivat metsän herruudesta.

Kuvassa revontulitanssissa käytetyt viuhkat.

Kokonaisuudessaan lapset olivat hyvin mukana jokaisella tuokiolla, ja kuulemma myös odottivat seuraavaa tuokiota. Suurimman osan mielestä tuokioilla olikin enimmäkseen mukavaa ja ”niin kivaa ettei voi sanoa”. Lapset pitivät erilaisista hippaleikeistä sekä palloilla toteutetuista loppurentoutuksista. Lapset innostuivat myös Jääkuningattaren saapumisesta, ja siitä kun hän yritti jäädyttää lapsia taikasauvallaan. Viimeisellä kerralla alkuleikkinä leikitty aurinkoleikki, joka oli muunnos tuoli-leikistä, keräsi myös suosiota.

Kuvassa aurinkoleikin aurinko sekä pilvet.

Kiitos lapsille osallistumisesta opinnäytetyöhömmme! ☺

Aurinkoista kesää toivottavat,

Hanna Kangasharju, Noora Sarajärvi ja Piia Seppänen

